z ita de multis. ſed ad ip̄ʒ ſpectat circa hec huiuſmodi cōſulere vel dictare/ cuiꝰ dictamini q̄ repugnat cōtumaciter/ repugnat ſpiritui ſancto/ cuius eſt ip̄m cōciliū in dictando vel cōſulendo dirigere. Exemplū in homine. vbi rō poteſtatē habʒ dictatiuā z ↄſiliatiuā z volūtas exercitiū z executōʒ

Tertia directio.

Conciliū generale p̄t de diſſenſiōibus z guerris inter p̄cipes xp̄ianos ſeuiētes in p̄niciē totius xp̄ianitatis z p̄ditōis hominū in aīa z corpe. autoritate legitima cognoſcere. probibēdo eis vias facti z ad ſuſcipiendū vias iuris z rōis p̄ cēſuras eccleſiaſticas cōpellendo Hoc practicare ꝓpoſuit Sereniſſimus rex rhomanoꝝ ſp Auguſtꝰ qui p̄uſq̄ recederet ab hoc cōcilio ad locū conuētōis cū rege Aragonū. et petro de luna. orōem ad deputatos habuit. om̄i religioſa pietate. z vera xp̄iana religione pleniſſimā. quā his aurib; nō ſine pia cōpunctōe letus audiui. Narrauit illic ꝓpoſitū ſuū eſſe. tēdere poſt ſedatōʒ ſciſmatis. ad pacificatōʒ Regū Francie z Anglie/ maxime p̄ autoritatē huiꝰ cōcilij Narrauit de pacificatōne Regis polonie cum prutenis. Dehinc de paſſagio hieroſolimitano precedēte pacificatōe regis polonie z c̄ Fundamētū ſeu regulā p̄curauit inducēdo quālibʒ p̄tiū/ vt ſe generali concilio. ſueq̄ diffinitiōi prorſus ſummitterēt. cuiꝰ autoritati ipſemet rex/ queadmodū tūc z pluries antea. ſub atteſtatōe diuini nōis p̄ſtatus eſt debebat z volebat eē ſubiectꝰ. z hoc in ſpeculū z exēplar eternū cuiuſlibet principis catholici temp̄alis.

Quarta directio ſiue lex duodecima z vltima.

Conciliū generale p̄t z debʒ cōſtituere crebriorē generaliū cōcilioꝝ celebratōem q̄ retroactis t̄pib; fuerint celebrata. vt de decēnio in decēniū. p̄ſcripta futuris ſummis pōtificib; iſta lege. quā trāſgredi nō liceat Fundat̄ in p̄miſſis hec cōſideratio z p̄ argumentū ex oppoſitis. q̄m ſi tot z tā enormia diſcrimina p̄uenerūt eccl̄ie dei dū ceſſatū eſt a cōcilijs generalib;/ q̄nta demum erit ſalutaris vtilitas ex freq̄ntiori celebratione/ p̄ſpicuū eſt Quis itaq̄ neſciat q̄ in ſupiorū p̄ctā minꝰ vigebūt. dū minorē ſibi ſentiēt eſſe peccādi licētiā. vel ip̄unitatꝭ ſpem/ dū ſcʒ reddituros ſe rōem corā iudice ſuo. generali cōcilio p̄ſpiciēt. Sūt q̄ppe nōnulli. q̄ etſi deū nō timent/ hoīes tamē reuerēt̄. Deniq̄ ſi nō ſit aſſidue lex viua. dirigens regēs z actuans leges mortuas ad effectū. ipſe nō ſatis p̄ficiūt; vñ et ph̄s tradere ſatagēs mediū virtutꝭ nō potuit illud efficaciꝰ inuenire q̄ vt diceret p̄ ut ſapiēs iudicabit. Poterāt ex p̄miſſis oībus velut ex fundamentalib; q̄buſdā regulis directōib; z ſignis in via mādatoꝝ dei leges elici p̄ticulariores. ad tollēdū ſcandala impediētia proſpeꝝ iter pacꝭ fidei z virtutis. ad ſedatōem ſciſmatū quo ad primū. ad extirpatōnem erroꝝ q̄ ad ſecundū. z ad reformatōʒ moꝝ q̄ ad tertiū. ſed neq̄ t̄ps neq̄ locus ſufficiūt. Quia tetigerūt inſup multa ex eis prudētes z ſtudioſi ſuis in ſcriptis Quia rurſus debent hmōi leges z cōſtitutōes p̄ticulares. magꝭ p̄ mutuā collatōem oīm de cōcilio agitari tractari z diffiniri. iuxta regionum aut patriarū varietatē. Quia deniq̄ decreta z decretales viderētur abūdanter ſufficere: ſi p̄ legem viuā fierʒ efficax executio Alioq̄n multiplicatio conſtitutionū hmōi. etiam penaliuʒ. q̄n q̄ plus onerat z aggrauat q̄ ſubleuet aut p̄ficiat. Faciamꝰ tandē in orōe finē verbis. vt ↄↄ reuolet ad cī. z dicamus obſecrātes. Proſpeꝝ iter faciat nobis deus ſalutariū noſtroꝝ Iter nedū terreſtre ſed ſp̄ūale z celeſte. iter eternitatꝭ ad deū ſalutariū noſtrorū qui eſt deus benedictus in ſecula. Amen. Finit

Libellus de auferibilitate pape ab eccleſia Iohānis de gerſon Cancellarij pariſieñ.

Veniet autē dies cuʒ auferet̄ ab eis ſpōſus Marci. ij Circa quē tertiū pro materia nūc currente Querit̄. Si auferibilis ſit ſpōſus eccleſie a filijs ſuis vel ab ea. Et ponāt̄ hic conſideratōnes. xx.

Prima cōſideratō

Auferibilis nō eſt ſponſus eccleſie chriſtꝰ homo. ab ipſa tota eccleſia lege ſtāte Siquidē caput eccleſie xp̄s ē. ad eph. iiij. z coloſ. i. et. ij Puto aūt nemo cōceſſerit q̄ abſq̄ capite valeat p̄manere corpꝰ aliqō vez vel miſticū Sʒ eccl̄ie corpꝰ miſticū manere ſp vſq̄ ad ↄſūmatōʒ

ſeculi neceſſe eſt lege ſtãte. Math. vltimo.
⁊.xxiiij. Hoc ergo fiet ꝑ viuificũ influxũ
capitis in ipm̃. Pro quo facit parabola q̃
xp̃s ſe viti cõparat diſcipulos palmitibꝰ.
Ex ſi quis dixerit oppoſitũ dicens eccl̃iã
incepiſſe ab abel iuſto ſm̃ grego. quo tpe
nondũ xp̃s erat incarnatꝰ. Rñdeat Johã
nes in apoc. qui dicit agnũ fuiſſe occiſũ
ab origine mũdi ꝓuiſiue ſcʒ ⁊ acceptatiue
a deo. licet nõdũ corporaliter exhibitiue.
quia nec ipſis antiq̃s erat ſalꝰ niſi in fide.
multũ tñ implicita ⁊ generali mediatoris
⁊ capitis eccleſie xp̄i tũc futuri. q̃bꝰ erat ne
ceſſariũ credere ſcḋm illud ſymbolũ qḋ de
us eſt/⁊ ꝙ eſt remunerator in ſe credentiũ

Rurſus deducit̃ qḋ dictũ eſt ex ipſa cõ⸗
ditione matrimonialis vinculi inter xp̄m
ſponſum ⁊ eccleſiã ſpõſam. ſicut iohẽs in
apoc. eccl̃iam ſub typo ciuitatis noue hie
ruſalẽ vidit deſcendentẽ de celo ſicut ſpõ⸗
ſam ornatã viro ſuo. Nã ad exẽplar celeſtẽ
eccleſia terrena formata eſt. Qḋ ãt deꝰ con
iunxit homo nõ ſepat. ita vt lege ſtãte nõ
poſſet aut debeat dari libellus repudij in⸗
ter ſpõſum ⁊ ſpõſam cõiunctos legitime.
Que autẽ coniũctio matrimonialis ma⸗
gis legitima q̃ꝫ xp̄i ſit ad eccl̃iam ꝯfedera⸗
tio: Propterea dicit ꝑ oſee. Deſponſabo
te mihi in eternũ: ⁊ ꝑ alterũ ꝓpheram. Si
poteſt obliuiſci mater ꝙ nõ miſereat̃ filio
vteri ſui: ego tamẽ tui nõ obliuiſcar. Loq̄
tur de eccleſia ſpõſa ſua. Nã relinquet ho
mo patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori ſue: ſic
⁊ xp̃s eccleſie: cũ matrimoniũ carnale idõ
ſumat indiſſolubilitatẽ. quia ſacramẽtũ
magnũ eſt in xp̃o ⁊ eccleſia/qz eſt illiꝰ ma⸗
trimonij ſacrum ſignũ.

Conſideratio. II.

Auferibilis eſt abſolute loquẽdo
ſponſus eccleſie xp̃s homo ab ipſa
eccleſia. Neq̃ꝫ eni minꝰ hoc eſt poſ
ſibile q̃ꝫ ꝙ xp̃s deſineret eſſe hõ ſicut ſpon
tanea volũtate verbũ caro factũ eſt. aut ꝙ
deſineret eſſe nedũ eccleſia ipſa. ſed oĩs ge
neraliter creatura. Porro ſicut nõ eſt abſo
luta ⁊ inauferibilis habitudo cuiuſcunq̃ꝫ
creature ad alterã creaturã. neq̃ꝫ tanq̃ꝫ fi⸗
nibilis ad ſuũ finẽ. neq̃ꝫ tanq̃ꝫ effectꝰ ad ſu
am cãm. ſic nõ eſt hoc modo eẽntialis vel
inauferibilis habitudo eccleſie ad xp̄i hu
manitatẽ. quã vtiq̃ꝫ cõfitemur creaturam
Et ita ſtaret abſolute xp̄m hominẽ eſſe et
eccleſiã ſimil̄r eſſe. nec tamẽ ipſam a xp̃o vt
homo eſt. vitales influxus ſuſcipere.

Conſideratio .III.

Auferibilis eſt ſpõſus militãtis ec
cleſie xp̃s a quolibet ſuorũ filiorũ
hic in via. licet nõ ab oĩbus colle⸗
ctiue q̃ꝫdiu ꝑmanebit militans eccl̃ia ⁊ le
ge ſtante. ſicut deinceps loqui ꝓponimꝰ.

Perſpicua eſt pria ps huiꝰ diſiuncti. q̄
ntã nullus eſt homo viuẽs qui nõ videat
mortẽ/⁊ ſi hoc nõ ſufficiat qz dicit aplus
ꝙ ſiue viuimꝰ ſiue morimur ⁊c̄. aut ꝑinde
nunq̃ꝫ ſeparamur a xp̃o. Conſtat tñ ꝙ fit ſe
paratio ꝑ mortẽ talem. q̄ deſinit eſſe q̄s via⸗
tor ⁊ de eccl̃ia militãte. Conſtat p̄terea ꝙ
q̃ꝫdiu manebit hic aliquis in via. ſicut ꝓ
ꝓficere/ita deficere culpabil̄r ⁊ a xp̃o vera
vite vt palmes aridus/et cõbuſtioni ſoli
aptus ſepari. niſi tamẽ fuerit ꝑ cõfirmatõ
nem quodãmõ poſitus extra ſtatũ. prout
eſt viator. Altera pars diſiuncti ſeq̄tur
ex pria conſideratõe ⁊ eius deductiõe. q̄m
⁊ oĩm collectio nihil aliḋ eſt q̃ꝫ eccl̃iaſtici
corporis indiſſolubilis cõpago. quẽadmo⸗
dũ dici ſolet. totũ nihil aliud eſt q̃ꝫ ſue par
tes ſimul ſumpte. ſed hec cõpago manet
in eternũ lege ſtante.

Conſideratio .IIII

Auferibilis nõ eſt ſpõſus eccleſie
xp̃s ab ipſa qui influat quotidie
tam ꝑ modũ meriti ⁊ impetratõis
vt alij ſcti/⁊ plus q̃ꝫ ipſi/q̃ꝫ etiã ꝑ modũ di
gnatiue cõdeſpiratõis ⁊ viuificatiõis. per
ſpm̃ ſctm̃ ſuũ/fidẽ/ſpem/⁊ caritatẽ/cũ ce⸗
teris dotibꝫ infundẽdo gratuitis. virtutũ
donorũ ⁊ beatitudinũ ⁊ maxime ſacramẽ⸗
torũ. Itaq̃ꝫ ſicut nõ ꝑmanet corpus aliqḋ
verũ ⁊ viuens. niſi habuerit q̄litatiuas di⸗
ſpoſitões reddẽtes ꝯplexionẽ armoniacã
⁊ decentẽ. per manutenentiã forme cũ cor
pore organico. ſm̃ exigẽtiã ipſiꝰ. ac forme
actiuitatis. ⁊ opationũ ſuarũ: cur aliunde
venit mors: nõ aliter ſentiendũ eſt de cor
pore miſtico eccleſie. Ipe eni ſpũſſctũs q̄
eſt ſpũs xp̄i. eſt etiã ſuo modo forma cor⸗
poris eccleſie xp̄i. ꝓbens ei vitã vnitatẽ. ⁊
motũ ⁊ hec nõ ꝑmaneret ceſſantibꝫ q̄litati
uis diſpoſitionibꝰ prenoĩatis diffuſis ꝑ
totũ corpꝰ eccleſie ⁊ ꝑ mẽbra varia. put vni
cuiq̃ꝫ mẽbro donatum eſt. ⁊ put opꝰ hꝫ ad
edificatõnẽ corporis vniuerſi. Tradit hoc

aplꝰs clariſſime ſcribens ad ephesios.iiij.
Solicitiinquit ſuare vnitatem ſpūs.in
vinculo pacis.vnū corpus ꝛ vnus ſpūs.
ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocatōnis ve/
ſtre Unus dñs.vna fides.vnū baptiſma
vnus deus ꝛ pater oīm:ſeqtur.Unicuiqꝫ
autē noſtrū data eſt grā ſm menſurā do/
natōis xpi:ſeqtur.ꝛ ipſe dedit quoſdā q̃/
dem aplos ꝛc̄ Quinetiā articuli quatuor
principales apoſtolici ſimboli.fundāt il
lam cōſideratōem.Unꝰ eſt.Credo ī ſpi
ritūſanctū ꝛ viuificantē.Quid viuificātē
niſi ſanctā eccleſiā.ſicut prīnus additur ꝛ
vnā ſanctā eccl'iam catholicā.Deinde ſe/
quit̄.ſanctoꝝ hoc eſt ſacramētoꝝ cōmu/
nionē.ac deinde remiſſionē peccatoꝝ in/
tellige conſeqtur ꝛ vitam eternam.

Conſideratio .V.

d Auferibilis nō eſt ab eccleſia mili
tante ſpōſus ſuus xps homo qui
ſemp influat in eandē eccleſiā ſpō
ſam ſuā p membra varia.gradꝰ hierarchi
cos/officioꝝ/ꝛ amminiſtratōnū/ꝛ digni
tatū/ꝛ ſtatutum/ab ipſo conſtitutorū dū
eccl'iam fundauit primitꝰ ꝛ edificauit Si
enī pmanebit eccleſia vſqꝫ ad cōſummatō
nem ſeculi.pmanebit vt pfecta.Dei enī per
fecta ſunt opera.nō ſolum in inchoatiōe.
ſed magis in cōſeruatōe.ꝛ cōſummatōne
Sꝫ nemo dubitauerit quin ablatio vniꝰ
membri a corpe difformitatē grandem.et
impfectōem inducat.Manebit ergo ſem
p eccleſia cum ſuorū integritate ꝛ pfectiōe
membroꝝ.Scribit de his aplꝰs.i.ad co/
rintheos.xij.Diuiſiones inquit gratiaꝝ
ſunt.idē autē ſpūs:ꝛ diuiſiones miniſtra
tionū ſunt.idē autē dñs:ꝛ diuiſiōes ope/
rationū ſunt.idē autē deꝰ qui opat̄ oīa
in oībꝰ Unicuiqꝫ autē dat̄ manifeſtatō
ſpūs ad vtilitatē:alijs quidē p ſpiritū dat̄
ſermo ſapiētie/alijs autē ſermo ſciētie ſm
eundē ſpiritū:alteri fides in eodē ſpū/alij
gratia ſanitatū in vno ſpiritu:alij opatio
virtutū/alij ꝓphetia/alij diſcretio ſpiritu/
um/alij genera linguarū/alij interptatio
ſermonū.Hec autē oīa opat̄ vnus atqꝫ
idē ſpūs diuidēs ſingulis put vult Cō
cludamꝰ ex his pauli verbis.ꝙ aſſiduꝰ erit
in eccleſia vſus miniſtrationū ꝛ graꝝ gra
tis datarū/quas enumerat ꝛ hoc quātuꝫ
expediat eiꝰ decurſui ꝛ edificatōi:ſic erunt
ſapientes ſic ꝓphete ſic diſcretores ſpiritu
um q̄bus ex officio hierarchico cōmiſſo
eis a xpo ꝛ ſpūſancto/cōueniūt tales actꝰ:
ita vt ab humana quis autoritate neque/
ant ipediri/ſuſpēdi vel ꝓhiberi:ſicut nec
ſtatus papalis.nec apoſtolicus.vel paſto
ralis.Fuerūt enī primitꝰ velut in quodaꝫ
ſemiario viuifico poſiti in eccl'ia p chriſtū
ꝛ poſtmodū creſcēte eccleſia diſcretio tali
um magis innotuit.velut ſi ſtipes vinee
ſe in folia ꝛ flores ꝛ ramos explicuerit.

Conſideratio. VI.

Auferibilis nō eſt ſpōſus eccleſie
xps ab eccleſia taliter/ quin ſemp
habeat in ſe viuificū ſemē.quo pt
per ſucceſſiōes generatōis ꝛ generatōnis
ſeſe cōtinuare in corpe toto ꝛ in membris
pſertim officialibꝰ/ſimiliter ꝛ in filijs Tra
ducit̄ ad hoc illud xpi Iohan.xxiij.Amē
amē dico vobis nō pteribit generatō hec
donec oīa fiant:loquēs de generatōe iu
ſtorū/ que cōtrariat̄ illi de qua dictum eſt
Amen amē dico vobis ꝙ reqritur a gene/
ratōne hac oīs ſanguis ab Abel iuſto.
Itaqꝫ ſi dñs in reꝝ mutabiliū creatōe ſin
gulis indidit ſemētē ſm genus ſuū ad p/
pagatōnis ſue generatōem:Si tam in le
gē nature/qꝫ in lege moiſi ſtatus ſacerdo/
talis durabat/vel in primogenitis/ vel p
ſucceſſionē hereditariā filioꝝ p patribus
ſuis/oportuit multo ampliꝰ legem gratie
pfectiſſimam/habere in ſemetipſa fecūdi
tatē pro ſui cōtinuatōne legitima.Ad qȯ
inducit apoſtolus ad rhomanos.ix.textū
prophete euangelici Iſaie.i.Niſi dominꝰ
exercituū reliquiſſet nobis ſemē.quaſi ſo
doma fuiſſemus ꝛ quaſi gomorra ſimiles
eſſemꝰ.Hoc autē quid aliud debet intelli
gi qꝫ vis inſita ſpiritualis ꝛ ars quedā vi/
uifica.in vniuerſum corpꝰ eccleſie.p quaꝫ
hierarchicus ordo ſuus.pōt vſqꝫ in fineꝫ
ſubſiſtere. Et ex his prīnus infert̄ ꝙ ec/
cleſia vel cōcilium eam repreſentās pōt inſti
tuere vel eligere vel deſignare ſummū pon
tificē in ſacra ſede petri.Poteſt inſup mo
dum determiare vel limitare eum taliter/
vel taliter inſtituendi ſiue deſignandi/ita
ꝙ non ſpectat hoc ad ſolū pontificē ſum/
mū.alioquin ipſo vel mortuo vel nolente
dare legem eligēdi ſucceſſorē poſſet eccle/
ſia permanere iugiter ſine ſummo ponti/
fice quod neqt fieri lege ſtante.Ex ſiquis
dixerit,Modos qui nūc obſeruātur pro

electõne ſummi pontificis determinatos
eſſe ꝑ ſummos pontifices? Placet. Sed
eccleſia conſenſu ſuo vero vel interp̄tati-
uo approbauit/aut in defectu q̄lez predi-
ximus. fas haberet imutare. ⁊ ita fas vt in
contrariũ nullius poſſet. cuiuſcũ ꝙ põtifi
cis autoritas legem dare.

Conſideratio. VII.

Auferibilis nõ eſt ſponſus eccleſie
xp̄s ab eccl'ia ſpõſa ſua ⁊ filijs eiꝰ.
ſic ꝙ remaneat eccleſia in ſola mu
liere. imo nec in ſolis mulieribꝰ om̄ibus.
immo nec in laicis ſolũ. lege ſtante ⁊ nõ fa
cta diuinitꝰ noua inſtitutõne. Da oppo-
ſitũ. eccleſia deficere poſſet in ſuis gradi-
bus ⁊ officijs hierarchicis. In ſuis etiaꝫ
ſacramẽtis vſ ꝙ in finẽ. Patet hoc p̄ſup-
ponẽdo ꝙ ſacerdos a nõ ſacerdote ⁊ epi-
ſcopꝰ a nõ ep̄o neq̄t inſtitui. imo nec a to-
ta multitudine laicorũ aut mulieꝝ ſimꝉ
cõgregata. ſi ꝑ caſum mortui eſſent om̄es
ſacerdotes. Additũ eſt nõ facta diuinitꝰ in-
ſtitutõne noua. qꝛ ſpirituſctõ dictante et
operãte noua preſtari poſſet autoritas q̄
lis nondũ collata eſt. queadmodũ prius
ꝙ deus inſtituiſſꝫ ſacerdotiũ nouũ ſupre
mũ/⁊ alios inferiores gradꝰ hierarhicos
in eccleſia. non dubiũ quin hoc potuerit.
Porro nulla cõitas vel vniuerſitas homi
nũ mortaliũ ſimꝉ cõgregata talem aliquẽ
gradũ nullo modo inſtituere potuiſſꝫ. cũ
poteſtate qualis in quolibꝫ repitur q̄ ſu
pra naturã exiſtens ipam ſibi p̄ſupponit
⁊ ſubſternit quodãmodo ſicut forma ma
teriã. Nec opinor ꝙ aliq̄s doctorũ theo
logorũ ſenſerit in hoc ꝯtrarie. quãuis ver
ba quedã epiſtole cuiuſdã tractatꝰ de con
cilio generali videri poſſunt aliqualr̄ hoc
ſonare. niſi benigno interp̄te foueantur.
Deducit̄ proinde ꝙ nec hieronimꝰ nec
aliquis aliorũ dicens eccleſiã vel ap̄l'os ſi
bi cõſtituiſſe Petrũ. vt ſup̄mus eẽt ⁊ pri
ceps inter eos ad ſciſma tollendũ. non in
telligunt hoc niſi ꝙ eccleſia vel ap̄l'i decla
rauerũt ita eẽ conſtitutũ a chriſto ⁊ hoc te
nẽdum fidelibus tradiderũt. ⁊ ita ſaluat̄
illa que videtur ſuꝑ hac re inter Hieroni
mũ ⁊ ceteros varietas.

Cõſideratio. VIII.

Auferibilis eſt aut mutabilis lege
ſtante quelibet politia ciuilis mo
narchica ſeu regalis: vt fiat ariſtocratica/
et nõ ſic de eccleſia que in vno monarcha
ſup̄mo ꝑ vniuerſum/fundata eſt a chriſto
Poſſet deduci cõſideratio tam a p̄ori-
ꝙ a poſteriori/deducendo variatões que
fuerũt in alijs politijs/quia nullã aliam
politiã inſtituit xp̄s imutabiliter monar
chicã. ⁊ quodãmodo regalem. niſi eccleſi
am. Et oppoſitũ ſentiẽtes de eccleſia ꝙ. ſ.
fas eſt eẽ plures papas. aut ꝙ quilibꝫ epi
ſcopus eſt in ſua dioceſi papa. vel paſtor
ſupremꝰ equalis pape romano. errant in
fide. ⁊ vnitate eccl'ie. contra articulũ illũ ⁊
in vnam ſanctã. ⁊c̃. et ſi ꝑtinaces maneãt
iudicandi ſunt heretici. Sicut martinus
de padua ⁊ q̄dam aliorũ. Conſonat ra
tio quia ſicut ad vnã fidem ⁊ ad eadem ſa
cramenta obligant̄ om̄es viatores. Sic
oportet vt nõ eſſet ſciſma. reductõnem fi-
nalem fieri ad vnũ ſupremũ. Secus vbi
cõitas regitur legibꝫ ſolis naturalibus et
traditõnibꝫ humanis/que ꝑ varietate tẽ-
porũ ⁊ locorũ laudabilꝰ ⁊ vtilius variant̄
ꝙ vt vno tenore ligent om̄es/ queãdmo-
dum tradit Ariſtoteles exemplificãs de
regula leſbie. Quocirca dicamꝰ ex inci-
denti conſequẽter ꝙ nec ſummꝰ pontifex
nec aliq̄s aliorũ ꝫ debꝫ conari vt canones
poſiti/vel alie traditões hũane. obſeruẽ
tur vbiq ꝫ ꝑ totã eccleſiã ⁊ ꝑ om̄es inuaria
biliter natões. Oppoſitũ ſatagere dedit
forte occaſionẽ grecis diſcedẽdi a latinis.
dat preterea q̄tidie materiã multã. litium
ſcrupulorũ grauiũ/dum equali tenore q̄-
ritur obſeruari lex hũana ſiue ſit illa cano
nica ſecularis vel ciuilis. queãdmodũ cu
ſtodiri diuinã abſ ꝙ vlla variatõne neceſ-
ſe eſt. Inde venit illa chriſti queſtio Ma
thei. xv. Irritũ feciſtis mandatũ dei pro-
pter traditões veſtras.

Conſideratio .IX.

Auferibilis eſt vicariꝰ ſponſus ec-
cleſie ꝑ voluntariã eius ceſſionẽ/
aut renũciatõeꝫ a papatu. Fuerat
enĩ olim dubitatio poſt renũciatõem Ce
leſtini. nũquid talis renũciatio iure ſubſi-
ſteret. Tum ꝓpter votum quo ſe papa ob-
ligat ad eccleſiã. Tum ꝓpter deſponſatõeꝫ
⁊ matrimoniũ quoddã ſpirituale int̄ pa-
pam ⁊ eccl'iam. Tum p̄terea quia papa di
uino iure ſtatutus eſt in hoc gradu. Et ſi
que ſunt alie rationes. Occaſione cuius

dubitatõnis facta eſt decretalis determinans affirmatiuã ꝙ hoc licet. Et ita licet ꝙ ex hac humili renũciatõne cum ceteris patribus Celeſtin⁹ annumeratus eſt catalago beatorũ. Sunt autẽ caſus aliqui etiã per iuriſtas expreſſi quando licitum eſt p̄lato, immo quãdoqꝫ debitũ, cedere ſtatui ſuo. Vnus eſt grãde ſcandaluꝫ ſubditorũ. quod non expectat̃ alio modo probabilr̃ terminandũ q̃ꝫ ꝑ ceſſionẽ. Alius caſus eſt dum occupatio ſeu retẽtio p̄laturę patenter vergit in detrimentũ ſalutis proprie. Nam qd prodeſt homini ſi vniuerſum mũdũ lucret̃/ anime vero ſue detrimentũ patiat̃. aut quaꝫ dabit homo pro aĩa ſua cõmutatiõem. Alius caſus eſt vbi manifeſte talis retentio impediret maius bonũ vel in prelato vel in ſubditiſ.

Multiplices eſſent caſus in ꝑticulari ſ̃m illud triplex gen⁹. Sed breuitati noſtre ſatis ſint iſta pro nũc. Per que diſſoluitur prima ratio que fiebat de voto/ qd̃ nõ obligat dum vergit in detrimentũ ſalutis/ vel exitũ deteriorẽ. Alterã rationeꝫ ſoluit diſſimilitudo q̃ eſt inter matrimoniũ carnale ꝛ ſpũale. licet cõueniãt in multis. Diſſimilitudo eſt quantũ ad hoc ꝙ in ſpirituali nõ eſt ſacramentũ/ ex quo cõſurgat indiſſolubilis nexus ex inſtitutõe diuina. Quemadmodũ de carnali eſt expreſſa lex. quod de⁹ cõiunxit homo nõ ſeperet/ ꝛ ſacramentũ hoc magnũ eſt. Dico autez in chriſto. ꝛ eccleſia inq̃t apoſtolus. Ac ꝑ inde ſoluit̃ ratio tertia/ qꝛ ſolus chriſt⁹ eſt proprie ſponſus eccleſie. Alij ſunt tantũmodo vicarij. quos ꝑ humanã deſignatõnem vel electõem voluit inſtitui. q̃ꝫuis officiũ ſit diuinũ. ꝛ ſola autoritate diuina ꝑmitus ordinatum.

2 Cõſideratio .x.

Aſſeribilis eſt in caſib⁹ dabilibus vicarius ſpõſus eccleſie. ab ipa eccleſia/ ꝛ hoc ꝑ eam/ vel ꝑ conciliũ generale repñtãs eam/ vel per aliquos ad hoc ꝑ eam inſtitutos/ ſiue cõſentiat ipſe vicarius. vel nõ cõſentiat ſue ceſſioni.

Sumit̃ in primis argumentũ ꝓ hac conſideratõne ex veritate precedẽtis. Nam ſi vicarius ſponſus poteſt reſignare ſponte ipſi eccleſie dando ei libellũ repudij. cum ſpõſus et ſponſa nõ debeant quo ad hoc impari iure cenſeri/ poterit ſimiliter repudiare ſpõſum talem ipſa eccl'ia ſponſa. dũ par ratio vel potior adducit̃ pro ipſa cõtra ſponſum/ vel quia ꝓſtituere querit eã q̃ꝫ rum in ſe eſt/ vel tyrannide ſeua tractare/ laniando eam/ vel placitãdo. bona ſua diſſipando: vel qꝛ abuti conat̃ ea in perniciem filiorũ. Nullũ quippe ſtatũ nullum gradũ dignitatis/ nullũ miniſtratiõis genus dedit de⁹ niſi in edificatõem ſuã ꝛ vtilitatẽ cõmunẽ/ patꝫ ad epheſios. iiij. ꝛ ad corinthios. vi. Dedit vtiqꝫ ad pacẽ eius cui⁹ fines poſuit pacẽ ſ̃m pſalmiſtam. Et hanc oꝑatur dilectio/ propter qd̃ finis legis ab ap̄lo ponit̃ dilectõ. in qua etiã fundauit xp̄s officium paſtoralis. Si diligis me/ inquit xp̄us petro/ paſce oues meas/ Johãnis. vltimo. Sed quis nõ videat caſus multos eſſe poſſibiles. quorũ aliq̃ nũc tacti ſunt in quib⁹ eccl'ia nõ edificaretur ſed deſtrueret̃/ nõ vniret̃ ſed diſſiparet̃. nõ paſceret̃ ſed depaſceret̃: ſi non cederet volũtarius vel eijceret̃ inuitus hic qui in vicariũ ſponſum eccl'ie rite ꝛ canonice fuerat ordinatus. Nec ſit cuiqꝫ illõ ammirationi qd̃ dicimus. q̃ſi contrariãtes illi iuſſioni. Nolite tangere xp̄os meos. Cũ nõ etiam vni ſingulari perſone fas eſſꝫ in caſu violentie attentate ꝑ papã verũ. contra caſtitatẽ ſuam vel vitã vim vi repellere. cũ appoſitiõe inculpate tutele: ꝛ ita licite ſtabit ꝙ tangat papã violenter. vel in mare deijciat. Cur ſimiliter in caſu nõ liceat idẽ toti eccleſie pro defenſione ſua: ꝛ violẽtie attentate cauta repreſſione?

Conſideratio .xi.

Aſſeribilis eſt in caſu vicarius eccleſie ꝑ conciliũ generale eo non cõſentiẽte/ vel inuito celebratuꝫ.

Fateamur prius ꝙ regulariter concilium generale nõ eſt celebrandũ de iure etiam diuino non vocãte vel approbãte papa/ ſi eſt vnicus/ nec aduerſus eũ allegatõ legitima. Sed regule generales bene ſuſcipiũt exceptiões. ſicut in grãmaticalib⁹ ita ꝛ in moralib⁹/ preſertim vbi caſus ꝑticulares incidũt modis variabiles infinitis/ ad quas exceptões ordinata eſt lex ſuperior interpres aliarũ quam Ariſtoteles vocat epikeiã. v. ethicorum. Et alia diuinior quam gnomi appellat in. vi. ethicorum. Hec autẽ lex ſemꝑ habet locũ in interpretatõne legum aliarum ꝑticularium

vbi deficere cerniẗ ratio ⁊ finis inſtitutio
nis ipſaꝝ. Finis autē legum oīm nedum
humanarū ſed diuinarū. eſt dilectō. q̄ vni
tatem opatur. Sit ergo caſus vbi leg̃ ali
cuiꝰ obſeruatio diſſiparet vnitatē. ⁊ obeſ/
ſet publice ſaluti. Quis ratōne vtens di/
ceret eam tenere oportere. Nimirū nec ſi/
biip ſi quiſq̃ȝ vellet hoc fieri: quanto minꝰ
tota cōmunitas ratōnabiliter hoc fugiet

Nō ſi q̄s interrogaret q̄ autoritate ful
cietur vel vtetur huiuſmodi conciliū ace
phalum vt videtur ſine papa: Reſpondē
dum ꝙ autoritate xp̄i capitis ſui ⁊ indefe
ctibilis ſponſi/autoritate p̄terea legū ſua
rū tam diuine q̃ȝ naturalis: q̄ hanc licen/
tiā/vel neceſſitati/ vel manifeſte caritati:
vel religioſe pietati concedūt. Pro quo fa
cit textus Mar. ij. De excuſatōne diſcipu
lorū vellentiū ſpicas in ſabbato/per legē
neceſſitatis/confirmatā exemplo David
qui comedit panes propoſitōnis.

Conſideratio. XII.

Auferibilis eſt in caſu vicariꝰ ſpō/
ſus eccleſie/p eccleſiā vel conciliū
generale nedū cōciliatiue. aut di/
ctatiue/vel denūciatiue. ſed autoritatiue
iudicialiter: atq̃ȝ iuridice Preſuppona
mus ꝙ iuriſdictō idē eſt ꝙ iuris ditio ſeu
poteſtas vel iuriſdictio ⁊ facultas propin
qua dicēdi ius. Et ſolet reſtringi ad coa/
ctiuā iuriſdictōem. que ferẗ vel diciẗ in al/
terū etiam inuitū. Sequiẗ protinꝰ ex hac
deſcriptōne. conſideratōnis veritas. quō
eccleſia ſeu conciliū habet in caſu faculta
tem ꝓpinquā vel autoritatē ſeu poteſtateȝ
dicendi ius. etiā in alterū qui in papā fu/
it rite ſuſceptus ⁊ electus. Nolumꝰ tamen
impugnare quin ſummꝰ pontifex habeat
poteſtatē regitiuā ⁊ autoritatiuā. reſpctū
omniū hominū. quantū chriſtꝰ voluit et
cognouit expediēs ſibi dare pro exercen/
do eam. nō pro ſe tantūmodo. ſed magis
ad vtilitatē eccleſie: qualē autoritatē eccle
ſie nō habet totū eccleſie reſiduū. niſi vni/
tiue quodāmodo vel electiue. Et ex iſta di
uiſione verū eſt ꝙ claues date ſunt neduȝ
vni ſed vnitati. Ex hoc tamē nō habetur
ꝙ eccleſia tota vel conciliū. abſente papa
preſertim ſuo demerito nō poſſit autorita
tiuā iuriſdictiōem exercere. ſicut lex q̄daȝ
diuina ⁊ indeuiabilis ad reducendū ipm
vel corrigendū vel compeſcendū. ne noce
at ipſe nedum eccl'ie ſed ſibimet tanq̃ȝ fre/
neticus: vel vt peſſima malarū paſſionuȝ
ebrietate ſeductus; ſic eni tradit areſtoti/
les. v. politice. ꝙ ad cōitatem totā ſpectat
principis vel correctio/vel totalis deſtitu
tio. ſi inemendabilis pſeueret: ⁊ hec ptās
inauferibilis vel inabdicabilis eſt a cōita
te libera. que de rebꝰ ſuis facere pōt ad libi
tum. nec p appropriatiōem vel aliquā le/
gem pōt ſuſpēdi: quāto magis hoc habe/
bit eccl'ia Judaiſabat olim petrꝰ p diſſi
mulatōnē. paulus ei reſtitit in faciē ad ga
lath. ij. Introducebat Petrus rem nouā
in eccleſia dei/ad cēturionē gentilē intra/
uit actuū. xi: ſuborrū eſt murmur in eccle/
ſia ita vt cōpulſus ſit petrus doctrinā in/
ſequi quā tradidit ſcriptis: vt ſcilȝ paratus
eſſet corā tota eccl'ia rationē reddere de ea
que in ipſo erat fide ⁊ ſpe. alioq̄n nō ſibi
credidiſſet eccl'ia. Quanto fortiꝰ ⁊ rōnabi
lius. poſſunt duo cōtendentes. diffamati
apud bonos ⁊ graues de ſciſmate de piu/
rio. de hereſis ſuſpitōe cōpelli ratōnē red
dere ſi ſe cognouerint innocētes. Sic ſi/
machus. ſic btūs marcellꝰ. ſic ipſe grego/
rius. ſic aliȷ̄ plures iudiciū ſubiere cōcilȷ̄.
nequaq̃ȝ ex humili condeſcēſiōe ſicut fin/
gunt aliq̄. ſed ex debito ⁊ obligatōne: q̄rū
multos q꞉ cōciliū nō repit ꝯuictos de cri
mine reliq̄t cauſam eorū examini iudicis
dei terminandā.

Cōſideratio. XIII. A

Auferibilis nō eſt vicariꝰ ſponſus
eccl'ie p eccl'iam aut conciliū gene
rale. quo ad ea q̄ ſunt ordinis ſa/
cri cuiuſcūq̃ȝ. quin ſemp remaneat vel ſa/
cerdos vel epͣs. ſi in talē fuerit aliq̄n conſe
cratus. Silr etiā de papatu. ſi diceret or
dinē a ſacerdotō vel epiſcopatu diſtinctū

Dudū tempe beati Cipriani martiris
in africa dū ſciūs Cornelius papatū Ro/
me gerebat. fuit error mltoꝝ. etiā magno/
rū. ꝙ ſciſmatici ⁊ heretici excōicati ⁊ ſimo/
niaci deȷ̄ciebanẗ ab omi gradu ⁊ digni ta
te ⁊ ordīe. ita ꝙ nō remanebāt ſacerdotes
nec epi retinebāt epiſcopalē gradū. nec di
aconi diaconatū ⁊ ita de ſilibus. Jmmo
vſq̃ȝ ad hoc deuētū eſt vt diceret ab eis ꝙ
tales nullo modo valebāt baptiſare: ſȝ ba
ptiſabanẗ hi quos baptiſauerāt. Similr
nec conſecrabāt nec ordinabāt quin totū
poſtea diceret iterandū. Introducebātur

pro ſeipſ multos paſſus ſcptura℞.vt illō
Maledicā benedictōibus veſtris.rc. Af/
firmabāt deniq̄ ꝙ tales ſpiritū ſanctū da
re nō poterāt:q̄ nec ipſi nō habebāt. Nota
ta ſunt hec in decretis cauſa prima.z in q̄r
to ſententiarū diſtinctōe.xxv.z diſtinctō
ne.xiij.vbi magiſter nō tenet.licet loquat
magis recitatiue q̄ȝ determiatiue Illu/
ſtriſſimus vero doctor auguſtin⁹.poſt Ci
prianū materiā hanc declarauit cōformi/
ter ad cōcilia generalia.ante eum z poſt ce
lebrata:z hūc inſecuti ſunt doctores theo
logi/dicētes ꝙ ea q̄ ſunt ordinis.ſtabilia
ſunt/z indelebilia:propterea dicūt hi im/
primi caracterē quē appellant indelebilē
z nō iterabilem. Attamē pro cōcordan
tia diuerſarū ſententia℞ in hac pte.profi/
cit duplex diſtinctio. Eps itaq̄ȝ hereticus
z degradatus ab ecclia aut intendit dare/
z facere cōformiter ad intentionē eccleſie:
vel baptiſat vel cōſecrat vel ordinat vel cō
firmat.materiā inſup z formā debitas ob
ſeruat. Aut deficit in aliquo iſtorū. Intē
tione ſcȝ corrupta z erronea vel in materia
vel in forma. Scōm hanc diſtinctōnem
procedūt mlte autoritates sanctorū:quo
rum aliq̄ dicētes ꝙ ſacerdotes heretici ni/
hil agāt.intelligūt de his qui ſecūdo mo/
do deficiūt:quales erāt plurimi heretico/
rum.vt arriani z errātes in ipſa ſubſtātia
ſacramentorū. Alij dicentes oppoſitū ſi/
cut auguſtin⁹ z eccleſia de priorib⁹ intelli/
gunt. Rurſus alia eſt diſtinctio de effi
cacia ſacramento℞ collatorū ab indignis
ſacerdotib⁹.z ab hereticis. Nā ꝙ talia ſunt
efficacia poteſt intelligi:vel quo ad vtilita
tem vel quo ad veritatē. Si prio mō illa
dicunt eſſe nulla:q: neq̄ȝ proſunt facienti
bus.neq̄ȝ ſcienter recipiētib⁹/ſed obſunt
poti⁹. Si ſecūdo modo:ſic cōſecratōnes
heretico℞ ſacerdotū.efficaciā habere z ve
ritatē.fatendū eſt Tandē ex hac cōſide
ratōne cū ſuis probatōnibus que latiori
deductōne ponūtur ab autoribus.ſeq̄tur
ꝙ durante pn̄ti ſciſmate nō oportet dubi
tare q̄n vtrobiq̄ȝ fuerint cōſecrati z ſint ve
ri epi/z ſacerdotes per mutuā ſucceſſionē
vſq̄ȝ in pn̄s. Nec eſt difficultas in colla
tōne ſacramento℞ niſi de ſacramēto peni
tentie:in quo iuriſdictio quedā req̄ritur/
quā non habēt heretici z ſciſmatici vel ex
cōmunicati ſacerdotes. Sed hec difficul
tas redundat ſimiliter in illos q̄ ante ſciſ/
ma fuerūt ordinati.z ſm̄ eſtimatōem illo
rum/qui iudicarēt hanc vel illā partē eſſe
ſciſmaticā:z ex cōſequēti nō habere ſacer
dotes niſi excōmunicatos/et ſuſpenſos.
Et ita vanū eſt z forte ſcandaloſum gloria
ri ꝙ preſbiteralis vel epiſcopalis ordina
tio ſuſcepta fuerit an̄ ſciſma pn̄s.potiuſq̄ȝ
hoc tempore Si per hoc velint hmōi glo
riantes vocare ſe veri⁹ eſſe ſacerdotes z epi
ſcopos q̄ȝ poſteriores. Si velint preterea
dicere ſicut aliqui dixerūt z ſcripſerūt tem
pibus iſtis:ꝙ vera ſacramenta z veri ſacer
dotes z veri epi z verū corpus chriſti et ve
rus baptiſmus cū ſimilib⁹ non ſint in hac
parte obedientie vel in illa.

Cōſideratio.XIIII

Aſſeribilis eſt vicarius ſpōſus ec
cleſie.p ipſam eccleſiā.aut genera
le conciliū quo ad executōem lici
tam eorū omniū que poteſtatē ordinis re
ſpiciūt.id eſt ꝙ non licite talia aget. Data
quippe eſt papalis poteſtas ipſi eccleſie.z
ſua eſt.ſicut eſt ipſi⁹ pape.q̄ȝuis alio z alio
modo. Sua eſt inquā z pape.ad edifica
tionem eccleſie.nō ad deſtructōnem. Po
teſt ergo vſus talis poteſtatis tolli.vel ſu
ſpendi p eccleſiā ab eo qui vellet vti manī
feſte in perditiōem ecclie.aut membrorū
ſuorum tali dignitate;vnde z ſi poteſtas
ordinis ſit immediate a deo.ſit etiā inde
lebilis:tamē vſus ipius multū dependet
ab eccleſia z a rectorib⁹ ſuis qui vices eius
exequūtur. Et hic fundabilis eſt poſſi
bilitas ſubtractōis vel ſuſpēſionis obedi
entie ab aliquo in papā rite electo. Naȝ ꝙ
obedientia tali preſtet eſt preceptum affir
matiuū:quod nō obligat pro ſemper:nec
in pniciem eccleſie. Si viderit ergo eccle
ſia ꝙ preſtare nūc obedientiā pape in am
miniſtratōne ordinum.ſacramentorū z ſi
miliū fieret eccleſie pernicioſuȝ/z pape in
inſtrumētum malicie:cur nō ſuſpendere
poteſt huiuſmōi obedientiā.quouſq̄ȝ nul
lum in obediēdo cadat periculum? Hec
autem ſubtractio obedientie magis ad/
huc fundabilis eſt in his que ſunt tempo
ralis amminiſtratōnis. Sed vtrum
hec obediētie ſubtractio vel ſuſpēſio vale/
at p aliū q̄ȝ per ecclīam vel generale ꝯciliū
Forte videretur reſpondendū negatiue.p̄
ſertim ſi fiat ſermo de ſubtratiōe generali

⁊ autoritatiua. ⁊ que ligat om̄es de eccle-
ſia in hoc ſtare. Secus eſt de ſubtractõ
ne ꝑticulari/quo ad hos vel illos/que nõ
fert autoritatiue. ſed vel doctrinaliter ⁊ in-
ſinuatiue/vel neceſſitatis quadã inductõ
ne Iubebit(Exempli gratia)ſummus
pontifex corã theologis expertis ꝙ fide-
les credãt ſpiritũſctm̃ nõ procedere a pa-
tre ⁊ filio/dicimus ꝙ theologorũ erit do-
ctrinaliter reſiſtere: ⁊ dicere ꝙ ſibi nõ obe-
diatur. Iubebit alter ſummꝰ põtifex ꝙ
vaſtetur regnũ francie igne ⁊ gladio: dici-
mus ꝙ regis erit reſiſtere ⁊ iubere ꝙ ei nõ
obediat̃ ſed reſiſtatur: hoc enī fas eſt age-
re cuicũꝗ in quē vim illicitã vellet inferre
etiam verꝰ papa. Non eſt par: iubebit
ipſe idē ꝙ vnio ad pacem eccl'ie. nõ quera
tur vijs cõuenientibꝰ. ⁊ cõgruis. aut etiaz
ꝑ eum iuratis: aut ꝙ eccleſia nequaꝗ con
greget̃: ne forte ipm̃ eijciat. Dicimꝰ ꝙ om
niũ catholicorũ erit reſiſtere et nõ obedi-
re. Et ſi ſit aliquis q̃ totã preſidentiã ſu
am. ⁊ papalē dignitatē/ cõuertere velit in
inſtrumentũ nequicie. ⁊ deſtructõnis ali
cuiꝰ partis eccleſie in tempalibus vel ſpũa
libus. nec pateat ſufficiēs remediũ aliud
niſi ſubducendo ſe ab obediētia talis po
teſtatis ſeuiētis. ⁊ ſeipſa abutentis. ⁊ hoc
ad tempꝰ. vel quouſꝗ eccl'ia vel conciliũ
ꝓuiderit. hoc fas erit. dum tamē illud age
re pia quedã impellat neceſſitas. nõ libi-
do. ſeu cupiditas aſſumēdi improbe vela
men malicie libertatē. Fatemur enī duo
illa nullo modo debere fieri. niſi manife-
ſtis cauſis vrgētibus: ne in toto corpe ec-
cleſie deterior ⁊ generalior ſciſſura fiat: et
inducat̃: dum ꝑticularia membra conſue
ſcũt non obedire Sicut notat ariſtoteles
in politicis. peſſimũ eſſe conſueſcere non
obedire principi ſiue regi. Quãto magis
erronea ⁊ dãnanda eſt aſſertio: ꝙ licz vni-
cuiꝗ ſubditorũ. mox vt aliꝗs eſt tirannꝰ.
ipm̃ vijs om̄ibus fraudulētis ⁊ doloſis ſi
ne quauis autoritate vel declaratõe iudi-
ciaria. morti tradere. ꝓſertim ſi addat hec
aſſertio ꝙ tirãnus ille om̄is eſt: qui nõ ꝓ-
eſt ad vtilitatē ſubditorũ ſed de hac re ali
bi. de qua viderint aſſertores.

Conſideratio XV.

¶ Auferibilis eſt vicarius ſpõſus ec
cleſie ꝑ eccleſiã. aut generale cõci-
lium ꝑpetuo vel ad tempꝰ. quoad
ea om̄ia que ſunt iuriſdictõnis Satis in
directe. deductio conſideratõis iſtius pa
tet ex ꝓcedenti: Nam poſſunt ab aliquo ri
te in papaz electo tolli tam de iure ꝗ de fa
cto ſubditi in quos debet iuriſdictõnem
exercere: ⁊ ita ꝑ indirectũ iuriſdictõ nõ ſub
ſiſtet. Utrũ vero directe ⁊ abſolute poſ
ſit omnis poteſtas iuriſdictionis a papa
rite electo remoueri. poſſz eſſe duplex ima
ginatio. quo ad aliꝗs iuriſdictões qua
lis eſt iuriſdictio reſpiciēs ſacramentalez
abſolutõem. que alterius eſt rõnis ꝗ alie
reſpicientes forũ exterius. Hanc enī iuriſ
dictõem habet cõfeſſor pape ſuꝑ ipſum.
cui tamen non poſſet cõmunicari iuriſdi
ctio in foro exteriori ſupra papã. vt ꝙ euz
poſſet excõmunicare Hanc inſuꝑ iuriſdi
ctionē habet in caſu neceſſitatis om̄is ſa
cerdos apud peccatorē ſibi volentē confi
teri Diceret ergo aliqui de hac ſpiritua
li iuriſdictõne ſicut de poteſtate ordinis.
ꝙ licet inauferibilis ſit in ſe ⁊ in ſua eſſen
tia. tamē eſt ſuꝰ vſus impedibilis modis
tactis. Sicut etiã impediũtur ſciſmatici
⁊ heretici p̄ciſi ab eccl'ia ne quiſꝗ eis niſi
in caſu neceſſitatis debeat confiteri.
Dicerent alij ꝙ talis iuriſdictio non ſolũ
impeditur in ſuo vſu ſed etiaz tollitur mi
niſterio eccl'ie. ⁊ p̄lati ſupioris dũ degra
dat̃ hereticus aliꝗs p̄latꝰ. vel ſacerdos ⁊
hoc quia condeſcendit deꝰ tollere ab illo
ſacerdote poteſtatē diuinitus ſibi collatã
per miniſteriũ talis. tanꝗ per cauſam ſi
ne qua nõ ſicut imaginant̃ doctores mul
ti de potentia collata ſacramētis reſpectu
gratie quã figurãt; non enī attigit illa vir
tus actiua ſacramentorũ ſubſtantiaz gra
tie. ſed tamen ſunt cauſa ſine qua nõ talis
gratia nequaꝗ crearetur Sicut preterea
dicimus de infuſiõe anime in embrionē
diſpoſitum. Et magis ad propoſitum de
receſſu anime a corpore per inductõnem
diſcõuenientē qualitatũ. preſertim ſi ima
ginemur ꝙ anima ſicut creabatur prius.
ita nunc annihilaret̃ conſequēter ad has
diſpoſitiones vel ad alias. Vel exempli-
ficemus de annihilatione gratie per pec
catum mortale. Aduertamus tamen
in hac materia ꝙ oportet nos concedere
conſequenter ad premiſſa et ad factum ce
leſtini qui ceſſit papatui: ꝙ papatus non
dicat ordinem ſuper ſacerdotium. vel epi
ſcopatũ. Et inſuper nõ dicat iuriſdictiões

inabdicabilem humana voluntate ſupra
epiſcopatū. Alioquin tūc temporis remā
ſiſſent duo habētes papalē dignitatē: aut
talem que fuiſſet ſuperior ad epiſcopalē vel
archiepiſcopalē. Oportet vt videtur conſe-
quēter dicere ꝙ mortuo vel cedente boni-
facio qui in locū celeſtini ſucceſſit. ipſe ce-
leſtinꝰ potuerat aſſumi in papatū ſine no
ua alicuiꝰ ordinis/vel poteſtatis iuridice
eſſentialis ⁊ inabdicabilis collatiōe. quē-
admodū dicimꝰ de epiſcopali dignitate/
in his qui fuerūt degradati vel deiecti. qui
iterū poſſunt reſtitui nulla conſecratōne
noua facta. De autē conſideratōes ꝓfi-
ciunt ſtudioſis/ad cognoſcendū magis ⁊
magis quid dicat vel importet/⁊ q̄d non
papalis dignitas. ⁊ qualiter pōt exercere
iudiciū eccleſia circa papā. Notetur Bona-
uentura in diſtinctiōe. xxv. q̄rti vbi q̄rit ſi
epiſcopatus ſit ordo ſupra ſacerdotium ⁊
ponit ꝙ neqꝫ epiſcopatꝰ neqꝫ papatus di
cit niſi plenitudinē aliquā. vel dignitateꝫ
in ordine: ⁊ ordinē nouū nullū addit.

Conſideratio. XVI

Auferibilis eſt vicariꝰ ſponſus ec-
cleſie/ꝑ eccleſiā aut generale cōci
lium vt dictū eſt/⁊ dum hoc eue-
nit probabile eſt ꝙ magis fiat deſtitutiue
⁊ iuridice. q̄ ſolū declaratiue ſeu dictatiue
ſeu cōſiliatiue. Fuerūt due opiniōes vt
alias tangebatur de deſtitutōne pape. Una
ponit ꝙ papa dū labitur in hereſim. iā dam
natus eſt. ⁊ eo facto ꝑ deum depoſitus. et
perdidit iure diuino papalē dignitatē ſi-
ue hec hereſis ſit ſecreta vt ampliāt aliqui.
ſiue ſit manifeſta. vt placet alijs loq̄ reſtri
ctius. Credūt alij ꝙ nullus rite in papā
electus redditur ꝑ aliq̄d crimen. eo facto
depoſitus/licet bene ſit deponēdus: ⁊ ma
net talis rite electꝰ ſemꝑ papa. vſqꝫ ad ſen
tentiā depoſitōis latam cōtra eum. per ec-
cleſiā vel generale conciliū. aut niſi ceſſerit
ſponte ſua. quēadmodū in alijs epiſcopa
tibꝫ ⁊ dignitatibꝫ minoribꝫ dicunt eſſe cer-
tum. Ita ꝙ reſolutio finalis huiꝰ opinio-
nis. quā nunc dicimꝰ probabilem: ſtat in
hoc ꝙ ſicut nullꝰ efficitur papa. lege ſtante ⁊
niſi fieret noua reuelatō vel miraculoſa in
ſtitutio. nullus in quā talis rite efficitur pa-
pa. niſi ꝑ legitimā electōeꝫ dominorum Car
dinaliū. aut aliorum quibꝰ hec poteſtas col-
lata fuerit ꝑ eccl'iam. aut per generale con
ciliuꝫ: ſic nullus talis rite electus deſinit
eſſe papa. niſi per deſtitutōnem legitimā
factam ab eccl'ia. vel cōcilio. vel alijs qui-
bus voluerit cōferre eccleſia vel cōcilium
huiuſmōi poteſtatē: qualis nondū colla-
ta eſſe reperitur. Probabilitas huiꝰ opi-
nionis fundata eſt. alias in alio opuſcl'o.
Et nūc breuiter repetamus dicentes ali-
qua. Primo ꝙ ſtatus hierarchicus in
eccleſia debet eſſe certus ⁊ conſtās. Da op
poſitū. Iam eccl'ia non fuiſſet ſufficiēter
inſtituta. quia ſubditi remanerēt ſemꝑ ex
poſiti diſcrimini peccati mortalis. inobe
diendo vel nō obediendo ſuis ſuꝑioribꝰ.
cum non poſſꝫ eis cōſtare ſufficienter. q̄n
do ſuperiores ius ꝑdidiſſent in preſiden
do. vel ipſum retinerēt. Ac proinde di
cimus conſequēter ꝙ titulus Eccl'iaſtice
dignitatis vel autoritatis. nō eſt fundatꝰ
in ſola ſanctitate. quēadmodū dixerūt he
retici qui nominabātur pauperes de lug
duno. ⁊ alij ſimiles. ſicut deducit Bona
uentura in diſtinctōne. xxv. quarti. Alio
quin nihil eſſꝫ certū in actibus hierarchi
cis. Sicut nemo ſcit an odio vel amore di
gnus ſit. Ex eadem radice pateat ꝙ per
preſcientiā vel reprobatōem eternā. nō da
tur vel aufertur preſciſe titulus eccleſiaſtice
dignitatis. Nam Iudas p̄ſcitus fuit apo
ſtolus/⁊ multi predeſtinati carēt tali di
gnitate. Seq̄tur amplius ꝙ titulus eccle
ſiaſtice dignitatis nō eſt fundatus in do
nis gratuitis latētibus in anima. quia de
illis cōſtare non poteſt ſubditis. niſi forte
per reuelatōnem. et preſertim ſi ſint dona
que ſtatim habita ſtati perdi poſſunt: q̄d
dicitur propter caracteres indelibiles. poſt
q̄ ſemel habiti ſunt. et de quibꝫ preſuppo
ſita fide. poteſt haberi ſufficiens certitu-
do. dum aliquis rite ſuſcipit ſacramenta
imprimētia tales caracteres. Addamꝰ
rurſus ꝙ ſicut iniuſtus homo ſine chari
tate et in peccato mortali poteſt iuſte do
minari temꝑaliter. et eſſe rex vel princeps
iuſto titulo. Sic etiam poteſt eſſe epiſco
pus: vel ſacerdos. Et hoc ſequitur ex priori
bus contra imaginatōnem aliquorū no
ſtris temꝑibus in anglia. ⁊ alibi. q̄ poſue
runt om̄e dominiū ⁊ omnē dignitatē fun
dari in iuſticia charitatis ⁊ ꝙ ſine ea nihil
poteſt eſſe iuſtum neqꝫ iuſte fieri neqꝫ poſ
ſideri. quod vtiqꝫ repugnat aſſertionibus

ſacre ſcripture in locis plurimis/in quibꝫ
idolatrie ⁊ peſſimi homĩes ⁊ reprobi ap/
pellant̃ reges. vt Saul Cyrꝰ ⁊ achaz Vñ
⁊ xp̃s docuit ꝙ phariſeis ⁊ reprobis dare
tur obedientia in doctrina eorũ. dum ait.
Supra cathedram moyſi ſederũt ſcribe ⁊
phariſei/ que dicũt facite ⁊c. Dicamꝰ cõ
ſequẽter ꝙ dignitates eccl'iaſtice nõ fun/
dant̃ in fide iteriori/ neqꝫ in ſpe ſancta. ne
qꝫ in caritate. patet ex eiſdem fundamẽtis
Ac proinde ſeqͥtur vlterius ꝙ deficiẽte
fide in aliq̇ prelato. nõ eſt cõſeq̄ns vt moꝝ
ꝑdiderit paſtoralem dignitatẽ quia nec fi
des eſt neceſſariũ eius fundamẽtũ Pa/
tet amplius ꝙ canones ſacre ſcripture. ac
ſummoꝝ pontificũ dicẽtes hereticos eſſe
vitãdos tanq̃ ethnicos ⁊ anathematiſa/
tos. veꝝ dicũt dum cõſtat eos tales eſſe. ⁊
maxime ꝑ ſententiã iudiciariã. aut ꝓpriã
cõfeſſionẽ. aut facti euidẽtiã Nihilominꝰ
ꝙ tales ſint eo facto depoſiti a dignitatibꝫ
⁊ ꝙ eas ꝑdiderit ſine deſtitutõe nõ habet̃
ex eiſdẽ canonibꝫ. Aut ſi aliq̇ canones vi/
deant̃ hoc ſonare de notorijs ⁊ manifeſtis
hereticis/ q̇ ſunt eo facto depoſiti intelli/
gi poſſet ꝙ ꝯtra tales nõ requirit̃ ꝓceſſus
iuridicus. ordinatꝰ ad degradandũ eos ꝑ
ſententiã diffinitiuã. ſicut in occultis ⁊ nõ
ꝯfeſſatis oporteret. Dicamꝰ ergo ꝯclu
dentes ꝓbabil'r. ꝙ ſicut hũana electio dat
ius ⁊ titulũ ad papalẽ dignitatẽ ſi homo
ſit capax huiꝰ electõis. atqꝫ dignitatis. ⁊ ſi
ſit viator baptiſatus/ ſit ꝑ humanã deſti/
tutõem ꝑdit illam preſidentiã ⁊ nõ aliter.
eo inuito. ſiue ſit hereticus ſiue ſit ſciſma/
ticus Et dũ opponit̃ ꝙ hereticus non
poteſt eſſe membꝝ eccleſie/ q̄nto minꝰ põt
eſſe caput eiꝰ. vel vicarius ſuꝰ. aut ſpõſus
multa in hanc ſententiã. Reſpondet̃ ꝙ
hec ratio vel ſimilis ſi bene perpẽdat̃/ om
nino fuit illa q̇ fundauit oẽs errores de q̇
bus pretactũ eſt. ꝙ ſolus iuſtus iuſte dñã
tur. vel eſt ſacerdos vel ꝯſecrat. ⁊ ita de ſi/
milibꝰ. Notemus ergo ſine ꝓceſſu lon/
giori/ ꝙ multe ſunt cõnexiones mẽbrorũ
in corꝑe miſtico eccleſie ſicut diuerſe ſunt
in eodẽ corpore vnitates Vna eſt enim
vnitas caritatis. Et ita ſoli habẽtes cari/
tatem dicũtur vere mẽbra eccl'ie. Alij quã
tumcũqꝫ fideles. ſunt vel vt preſciſa velut
arida. et emortua membra. imo ſunt ꝓdi/
tores domini ſui. nec de familia eius. hoc
modo dici poſſunt. nec ſunt digni pane/
quo veſcunt̃. Alia eſt vnitas in donis
nature. ſicut oĩes homines/ cõnectũtur
in intellectu ⁊ in ratõne Alia eſt vnitas
in ſimili ꝑticipatõne ſacramẽtorũ. ⁊ p̃ſer/
tim in vnitate baptiſmatis in quo caracter
impͥmitur in qua vnitate cõnectũtur om/
nes qui baptiſma rite ſuſceperũt. etiã vbi
fidem actualẽ. vel habitualẽ. perdidiſſent
Et hec vnio videt̃ abſolute ſufficere ad h̄/
ꝙ aliquis rite in papã electus/ maneat ca
put eccleſie quouſqꝫ fuerit ꝑ ſententiã diſ/
finitiuã depoſitus Nolo tamẽ proptere/
rea dicere ꝙ ſemꝑ ſit obediendũ tali here/
tico/ vel nõ ſibi reſiſtendũ aut ꝙ ſit appel
latõe papalis dignitatis honorãdꝰ. Quo
niã in caſu ſicut iam tactũ eſt poſſet papa
verus manẽs papa licite etiã ligari. vel in
carcerari. vel in mare demergi quãto ma/
gis poſſet obediẽtia ſibi. vel reuerẽtialis
nominatio denegari.

Cõſideratio. XVII s

Auferibilis nõ eſt vicariꝰ ſponſus
eccleſie. rite prius electꝰ. quin poſ
ſet creare veros ſacerdotes/ et epi/
ſcopos. ⁊ alia facere que ordinẽ ſuũ reſpi/
ciunt in tali plenitudine receptũ. abſqꝫ h̄
ꝙ iterari debeant ea que feciſſet/ q2 valida
ſunt iure diuino. q̃uis peccabit ipſe cũ
ꝑticipibus ſuis ſi hoc attẽptauerit Cõ
ſimil'r ea q̇ iuriſdictõez purã reſpiciũt. illa
poſſunt dici valida que egerit talis q̃diu
tolerat̃ ab eccleſia. ⁊ hoc iure ſeu approba
tõe totius eccl'ie. vel p̃cedentiũ pontificũ.
⁊ cõciliorũ generaliũ inſtitutõe. p̃ſertim ni
ſi aliũde ex culpa ſubditorũ talia reddita
fuerũt inualida: q2 ꝑticipant in crimine.
Rñdet hec conſideratio multis dubita
tõnibus que potuerũt oriri/ durante hoc
peſtifero ſciſmate. tam in collatõibus or/
dinum. q̃ in dependẽtibus ⁊ collatõibus
beneficiorũ ⁊ ſimilibꝫ. vbi facilius ſe expe
dit opinio quã probabil'i modo poſuimꝰ
in p̃cedẽti cõſideratõe circa obiecta. Mul
tum ꝓdeſt inſuꝑ eadẽ conſideratio ad ce/
leriorẽ ⁊ expeditiorẽ terminatõem ſciſma
tis. ꝑ viam ceſſionis. omiſſa qualibet diſ
cuſſione facienda.

Conſidera. XVIII.

Auferibilis eſt vicarius ſpõſus ec
cleſie tanq̃ hereticꝰ aut ſciſmaticꝰ
etiã vbi i caſu. ipe nõ eſt veraciter

ꝛ mentaliter talis. Aſſignem⁹ ſummati
caſus aliquos circa perſonas alias. qui ſi
milr̄ poſſunt in papā cadere. Duos inue-
nim⁹ in iurib⁹ expreſſos Un⁹ eſt dū ali
quis ſuſtinet excōmunicatiōem vltra an-
nū. ꝛ citatur ſuꝑ materia fidei. nec reſpon
det. Alius dū citat⁹ corā iudice renuit
preſtare iuramentū. Talis aliqͥs poterit
manere ſemꝑ verus fidelis atm̄ ipſe tanq̄
hereticus iur̄ ꝑſumptiōe dānabit̄ Ter
tius aſſignatur caſus/ſi timore mortis vel
alia paſſione mot⁹ qͥs vocalr̄ negat ea que
ſunt fidei. nec poſſit aut velit ſufficiēter ſe
purgare. Quartus caſus vbi ꝑ act⁹ he-
reticales. aut idolatricos. habebit̄ ꝑſum-
ptio vehemēs cōtra aliquē. ꝛ talis nec po-
terit aut velit ſufficiēter ſe purgare. Dicū
tur autē actus hereticales vel idolatrici. q̇
ſunt cōtrarij vel oppoſiti actib⁹. quib⁹ ſo-
let fieri ꝓfeſſio fidei. ꝛ religionis xp̄iane: ꝛ
cultus diuini. ſicut eſt genuflexio corā ſa-
cramento altaris: ꝛ ingreſſus tēpli. ꝛ ſimi
lia Et in hoc multū valet vſus hoim̄. ſic ta
lia ſigna. vel talia accipientiū Unde ſi qͥs
exhibet talia in honorem machometi. vel
idolorū. aut ſi oppoſitis factis deteſtaret̄
ſacramentū altaris. ꝛ templū dei. ꝛ ſacras
imagines: ꝛ ſimilia faceret: haberi deberꝫ
de hereſi ꝛ idolatria ſuſpectus. ꝛ hoc vl̄ ve
hemēter vel grauiter: vel leuiter ſm̄ ꝙ plu
res cauſe ſuſpitōem aggrauātes ꝛ paucio
res releuantes cōcurrerēt. Et hic eſſet lon
gus ſermo de modo accuſatōnis taliū co-
ram inqͥſitore. qn̄ ſcꝫ ꝛ qn̄ nō veniūt iudi-
cialiter in materia fidei vel idolatrie ꝓtra
ctādi. Caſus quint⁹ inuenit̄ vbi quis
per falſos teſtes accuſat̄. atq̄ cōuincit̄ fu-
iſſe relapſus in hereſes iam dānatas. Ille
plane dānabit̄. ꝛ iuſte dānabit̄ ꝑ eccleſiāꝫ
que nō iudicat de occultis. ſed de allegatꝭ
et probatꝭ ꝑ ſententiā Sextus caſus in-
cidens cū quarto. vbi quis etiā leui ſuſpi
tōne notatus de fide. vocat⁹ fuerit ad iudi
ciū. ꝛ venire neglexerit. ſeu cōtēpſerit. aut
forte nō potuerit. de qua tn̄ impotentia fi
dem facere nō valebit. Cum eni ſummus
pōtifex iuxta probata prius. poſſit tā do-
ctrinalit̄. q̄ iudicialr̄ denūciari deferri: et
accuſari corā cōcilio generali in materia
fidei. ꝛ cultus diuini: nō repugnat caſus
iſtos ꝛ ſimiles in ipſo poſſe repiri: qui cir
cundatus eſt infirmitate ſicut dicit apl̄s
Experientie voce loquens.

Cōſideratio. XIX.

Aferibilis eſt vicari⁹ ſponſus ec-
cleſie. ꝑ eccl̄iaꝫ etiā ſine culpa ſua.
q̄uis nō ſine cauſa. Tangam⁹
ſimilr̄ caſus aliqͥs. Ubi corā tota eccleſia
vel concilio generali ꝓponeret̄. ꝛ probaret̄
per teſtes ꝙ papa q̇ forte eſt detētus inter
ſaracenos iā obijt. ꝛ cū eccleſia iā nō poſ-
ſit cōmode diuti⁹ remanere ſine papa. vi-
detur oīno ꝙ in hoc caſu conciliū poterit
creare nouū papā ꝛ cū nō poſſint eſſe duo
ſimul. videt̄ ꝙ prim⁹ erit deſtitut⁹ ꝑ conci
liū. Poſſet etiā deſtitui. vbi cōſtaret de vi
ta. ſi de eo ablata eſſet ſpes oīs redeūdi
Alter caſus eſt vbi qͥs rite elect⁹ in papam
efficeret̄ adeo inutilis. ꝓpter indiſpoſitiōꝫ
corꝑalem. ac ꝓpter carentiā perpetuā vſus
rōis. ꝙ per cōciliū iam ꝑ eū cōgregatū dū
ſane mentis erat. expediret aliter ꝓuideri
de ſummo pōtifice. Alter caſus eſt vbi
poſt electōem canonicā alicui⁹ in papam
ꝑ cardinales. ipſi cardinales oēs morerēt̄
priuſq̄ poſſent electōꝫ ſuā canonicā pub
licare: cōſtat ꝙ eccl̄ia nō tenet̄ hūc recipe
ꝓ papa: ꝛ ita poſſet ad electōem alteri⁹ ꝓce
dere. Alter caſus ſimilis ſtat cū priori.
vbi nullo mō cardinales etiam viuentes
poſſent facere fidē ſufficientē de electōne
canonica facta circa vnū. q̄lis caſus videt̄
eē ꝛ fuiſſe in ſciſmate pn̄ti ſi bn̄ ꝑpēdat̄ Et
iō circūſtātia ei⁹ multū iuſtificat ꝓceſſus
habitos ꝯtra illos. ꝯtendētes ꝛ aduerſus
cardiales Alter caſus ꝓpter cōem errorē
aut eſtimatōem ſubditorū. aut ipſoꝝ ma-
liciā generalē de q̇b⁹ nō eſt ꝑſumēdū ꝙ vn
q̄ debeāt obediētiā preſtare tali. q̇ fuit in
papā rite elect⁹. tn̄ alteri nouiter eligendo
ꝑati ſunt: vt forte ſi greci vellēt ad vnitatē
eccl̄ie redire. dūmō tolleret̄ papa iā exiſtēs
ꝛ nou⁹ rite canonice crearet̄. Cōfirmat hꝫ
imaginatio caſus illi⁹ iuxta poſitōem in-
nocētij ꝛ alioꝝ iuriſtarum. q̇ dicūt hoiem
expꝛſſe ꝓfeſſum in religione. poſſe vxorem
ducere pro ſaluatōe magne gentis aut ad
fidem conuerſiōe. Cur nō ſimiliter ꝓ ali-
quo tanto bono poſſet rite electus. ꝑ eccle
ſiā aut conciliū generale deſtitui bono ze
lo: et integra charitate? Caſus alter
ſextus eſſet vbi per iuramentum et votuꝫ
aliquis in papam rite electus: ſeipſum
ad ceſſionem obligaſſet: ſed differret hoc
adimplere. In ſcandalum populorum.

putantium ex tali facto pape/ꝙ neqꝫ iura
mẽtis ſuis obligant̃/neqꝫ votis/q̃lem ca/
ſum habere videmur in manibꝫ Deni/
qꝫ ⁊ ſi caſus notati in hac ⁊ precedẽti cõſi/
deratõe.vix aut nunq̃ꝫ viſi fuerint/nihilo
minꝰ expediẽs eſt tãgere ad inq̃ſitiõem ſo
lidiorẽ veritatis ⁊ ad cõfutatõem illoꝝ.q̃
in iuribus ſuis ſcriptis oĩa particulatim
et ſufficiẽter arbitrantur eſſe deciſa.

Conſideratio. xx.

Auferibilis non eſt vſqꝫ ad cõſum
mationẽ ſeculi vicariꝰ ſponſus ec/
cleſie/q̃n aliquis certꝰ/⁊ vnicꝰ pre
ficiat̃/⁊ hoc lege ſtante:⁊ p̃ſuppoſita mun
di duratõne lõgiſſima Detur oppoſitũ
tunc eccl'ia maneret impfecta vſqꝫ ad con
ſummatõꝫ ſeculi/nec ſuoꝝ gauderet inte/
gritate mẽbroꝝ/⁊ p̃ſertim mẽbri p̃cipa/
lis. Quocirca cõcludamꝰ ſub q̃drupli/
ci corollario morali cõformiter ad p̃dicta
⁊ ad alias cõſideratões alibi notatas ſu/
ꝑ eadẽ materia Et dicamꝰ p̃io ꝙ hi re/
pugnãt ordinatõi xp̃i/⁊ ſpirituiſctõ rebel
les ſunt/qui p̃ñtis ſciſmatis terminatõm
impediũt modis talibꝫ quos ſciũt aut ſci
re debẽt/ad pacẽ protinꝰ reducendã/eẽ vl'
inutiles vel nociuos vt ſi querat̃ fieri pax
ꝑ reductõem vniꝰ obediẽtie ad alterã.vl' ꝑ
vim armatã vel ꝑ diſpoſitõem iuris.q̃ nõ
ſunt ꝓbabil'r ⁊ ſalubriter expectanda Nec
ſufficit dicere.habemꝰ papã xp̃m. ſufficit
vt credamꝰ in euꝫ/nam talis vnio ad xp̃m
⁊ ſi ſit neceſſaria/nõ t̃ñ vſqꝫq̃qꝫ ſufficit/ vt
in ea ſtemus nõ ꝓcurando q̃ntũ in nobis
eſt vnionẽ alterã ad vnũ vicariũ ſuũ in ter
ris/de quo cõſtat eccleſie Addimꝰ cõſe/
quẽter pro ſcðo corollario/ ꝙ hi fallunt ⁊
fallũtur/ qui ꝓpter affectõem qualẽcunqꝫ
cõmodi/vel honoris/vel amicitie circa al
terũ contẽdentiũ/tenderẽt ĩpedire ſuã ceſ
ſionẽ/pro ĩpletõe iuramentoꝝ ⁊ votoꝝ
ſuoꝝ/⁊ pacis datõe/ſi nollent ſuã deiectõ
nẽ/vbi hoc agere renuerẽt/ ĩmo ꝓ ſus q̃n
to magis aliq̃s fuerit amicꝰ/tanto amplꝰ
dꝫ hoc querere vt eoꝝ ſpũs ſaluꝰ fiat/et vt
pateat oĩbꝫ qꝛ ñ zelo malo zelati ſunt eos
aliq̃ñ/ſed zelo charitatis.licet forte vel er/
ror.vel deceptio in iudicio ꝑticulariũ agẽ
doꝝ interuenire potuerit. Dicamꝰ prete/
rea ꝑ tertio corollario ꝙ hi nutu dei ⁊ ſpi
ritusſancti(ſicut credendũ eſt)inſpiratiõe/
tracti fuerũt.q̃ ad cõuocatõem ſacri conci
lij piſis celebrãdi dederũt operã ⁊ ꝓmpti/
tudinẽ preſtiterũt/preſtant ⁊ preſtabunt
Ille orando,ille exhortando. hic ꝓregen/
do.ille compendo.⁊ ita de ſingulis Impe
ditores ſi q̃ eſſent numerãdi ſunt inter il/
los de quibꝫ nũc tetigimꝰ.qui rei ſunt de/
trimentoꝝ omniũ tam temꝑaliũ q̃ꝫ ſpiri
tualiũ.ex hoc ſciſmate horrẽdo naſcẽtiũ
qualia vix ſuffecerit tractatꝰ grãdis vel ſũ/
mari enarrare. Nã quõ ꝑatus eſſet audire
eccleſiã:qui ſuã congregatiõem vel nollet
damnabiliter.vel dãnabilius impediret:
Hanc cõuocatõem pro finali ſcuto ſue ꝓ/
tectõnis ad deũ.queſiuit in morte rex frã
cie karolus q̃ntus. Ad hãc eſſe debet fina
lis reſolutio oĩm qui de ſciſmate nolũt in
crepari apud deũ.immo ad hoc tẽdit neu
tralitas accepta ſi bene capiat̃ Dicamꝰ
ad extremũ ꝑ quarto corollario ꝙ hi qui
ſacrũ conciliũ piſanũ conſtituerãt.ſuffici
entem habeant autoritatẽ deijciẽdi duos
cõtendẽtes.aut ſuos cõplices.ſi noluerit
parere dictatis ꝑ hoc conciliũ.in ceſſione
facienda realiter.⁊ de facto ⁊ cito ⁊ alijs re
quiſitis Poterũtqꝫ procedere ad electõeꝫ
vnius tertij vicarij.qui tertiꝰ ⁊ indubita/
tus ab eccleſia poterit ⁊ debebit reputari.
Etiã vbi nõ oẽs obedire vellent ſic electo.
quod tamẽ nõ eſt indebite preſumendũ.

Ecce ergo viginti conſideratiões quo/
dã ordine geometrico ſe ſequẽtes. Que iũ
ctis alijs ſedecim in quarũ qualibet initi
um eſt vnitas eccl'iaſtica Additis q̃ꝫ alijs
q̃tuor dudũ taraſcone p̃dicatis.reddũtur
xl.conſideratões. Et he qualẽ poſſint af/
ferre ſtudioſioribꝫ cognitõis materiã.ſit
eorũ iudiciũ qui viderit. Poſtulemꝰ tã
dem vt inauferibilis ſpõſus.eccleſie xp̃s.
vicariũ certũ.⁊ vnicũ nobis inſtituat.ad
gloriã nõis ſui ⁊ noſtrã oĩm ſalutẽ.preſtã
te eodẽ q̃ eſt benedictꝰ in ſecula ſe. Amen.

Sexdecim conſideratõnes quarũ hic
mentionẽ fecit.paulopoſt ſubſeq̃nt̃. 4a
Quatuor alie in ſermõe taraſcone predi/
cato.q̃ incipit Apparuit gratia dei ⁊c̃.etiã
ſubiungentur. 6m

Sententia Magiſtri Johannis de Gerſon de modo habendi ſe tempore ſciſmatis.

Ad tollẽdũ quorũdaꝫ in p̃ñti ſciſ/
mate ꝑtinaciã in ꝓbitate qꝫ nimiã
ſpecialiter in patria flãdrenſi. ſi ꝑ

meritis aut falſꝫ aſſertōnib⁹ ſuis/certiſſima
⁊ ꝑnicioſiſſima ſciſmata foꝛmāt/⁊ fraternā
violāt caritatē. Dū hoīes ab obediētia de/
bita ſuoꝝ ſupioꝝ auertunt. Dū poſtremo
ꝓ inſtabili ſua opiniōe/⁊ humana traditō
ne/legē dei ſanctā ⁊ ſtabilē deſerere/contē/
nere/⁊ violare compellūt. Dignū duxi que
dā fundamētalia ꝑ me poſita/ſaluo ſemꝑ
in omnib⁹ ſupioꝝ ac ſapientioꝛum iuditio
nūc ſub aliqꝝ̄ ꝯcluſionū compendio po
nere. Quocūqꝫ de papatu ꝯtēdentiū de
mōſtrato nō ē hereticū dicere. A nō eſt pa/
pa. In caſu ꝓdicto ſtat aliquos eſſe apō
quos iſtud ꝑtinaciter aſſerere. A nō eſt pa/
pa ſapet hereſim. In ſciſmate p̄nti tā du
bio/temerarium/iniurioſū ⁊ ſcandaloſū
eſt aſſerere oēs tenētes iſtam ꝑtem/vel alte/
rā/vl' omnes neutrales etiā abſolutos/eē
vniuerſaliter extra ſtatū ſalutis: vl' excōmu
nicatos/vel rōnabiliter de ſciſmate ſuſpe/
ctos In ſciſmate p̄nti licitū immo cautū
eſt p̄ſtantib⁹ obedientiā iſti vel illi/eā ſub
ꝯditōe tacita vl' expreſſa tribuere. Qua
cūqꝫ ꝑte demōſtrata temerariū/⁊ ſcandalo/
ſum/⁊ ſapiens hereſiꝫ eſt aſſerere/ſacramē/
ta eccleſie ſuam efficaciā non habere/aut ſa/
cerdotes/non eſſe ꝯſecratos/pueros nō eē
baptiſatos. ſacramētū altaris non eſſe ꝯfec
tum/⁊ ſimilia. In ſciſmate p̄nti temera/
riū ⁊ ſcandaloſum eſt/aſſerere q̄cūqꝫ ꝑte de
mōſtrata/ꝙ non licet audire miſſas eoꝝ
vel ſacramētis non coīcare/p̄ſertim attēta
diuerſitate locoꝝ/tēpoꝝ/atqꝫ ꝑſonarum
Poſſibile eſt aliquos vere ꝑti aſſentien/
tes eſſe veracit' ſciſmaticos/⁊ aliq̄s falſe ꝑti
modo ꝓdctō aſſentiētes/ſciſmaticoſ nō exi
ſtere Salubrius/iuſti⁹/⁊ tutius/eſt quere
re vnionē eccleſie inſiſtēdo circa ꝯtēdētes
de papatu/⁊ hoc ꝑ viā ceſſiōis vtriuſqꝫ/vl'
ſubtractiōis obediētie/vel alterius licite co
actionis/q̄ſ ſubditos ꝑ excōicatōis cēſurā
vel aliter vexare/ſeu turbare/aut ꝙ vna ꝑs
xp̄ianitatis ab alteri⁹ coīone ꝑtiaciter ſepet'
Rō p̄me ꝯcluſiōis hec ē/qm̄ nll'a ꝓpoſi/
tio/ad cui⁹ v'ificatōē exigit' v'itas vni⁹ ꝓpo
ſitōis ꝯtingētꝭ ⁊ ad fidē ꝑtinētꝭ ē de necc̄ita
te aut integritate fidei. Nā ſic ꝓpoſitō copu/
latiua/cui⁹ vna ꝑs ē ꝯtingēs. ē tota ꝯtigēs
cui⁹ vna ꝑs ē falſa aut ipoſſibil'. ē tota falſa
aut ipoſſibil'/ſic i ꝓpoſito. Cōſtat āt ad v'ifi
catōē illi⁹/A ē papa. exigit' n̄ ſolū vna ſꝫ ml'
te ꝯtigētes/pure eē v'as. vt ꝙ electō ſit rite
celebrata/⁊ ab ill'q̄ hēbāt ꝑtātem/⁊ ꝯſil'es

ml'te. Ex ſili rōe colligit' ꝙ q̄cūqꝫ ſacerdote
demōſtrato/iſta nō ē heretica/iſte nō ē ſa/
cerdoſ ⁊ ꝯſeq̄nt' ſeq̄tur ꝙ nec iſta h̄ nō ē coꝛ
pus xp̄i i altari ⁊c̄. Rō ſcd̄e ꝓpoſitōis qm̄
ꝓpoſitio d̄r ſapere hereſim. q̄n ex ipa coā ſſū
ptis aliq̄b⁹ verꝭ/q̄ rōnabilit' negari nō p̄nt
ſequit' erroꝛ i fide/ſꝫ poſſibile ē aliq̄s hoīes
ꝑ reuelatōē/vl' alit'/ſic certificatos eē. ꝙ oīa
rite facta ſūt i electōe/⁊ ꝯſecratōe ei⁹ i papā
A/ꝙ rōnabilit' dubitare tūc nō p̄nt. Si ne
gāt A eē vel fuiſſe papā incidūt i erroꝛē illū
ꝙ rite elect⁹ ⁊ ꝯſecrat⁹ in papa/nō ē nec vn
q̄ſ fuit papa/⁊ ꝙ n̄ ſuccedit petro/⁊ ſimilia
q̄ ſūt heretica. Rō tertie ꝯcluſiōis q2 ml'
ti ſūt ex vtraqꝫ ꝑte/⁊ neutrales/q̄b⁹ non eſt
materia iſta clarificata/q̄n rōabil'r poſſint
negare vel dubitare iſtā ꝓpoſitōē q̄cūqꝫ ꝯtē
dētiū d̄mōſtrato/A ē aut fuit rite elect⁹/A
nō ē ſciſmatic⁹/aut heretic⁹/⁊ ꝯſil'es ad q̄s
ſeq̄t' A nō ē papa. Aſſūptū docet expiētia
⁊ tot doctoꝝ diuerſe aduerſeqꝫ ſn̄ie. Et con
ſtat multos eē ſimplices q̄ ad talia dubia i/
ueſtigāda nō tenent' alios ſeq̄/nec mouet'
fauoꝛe/vel odio/ſeu q̄ſtu ad nō ꝯſentiēdū
huic parti vel illi/⁊ ꝑati ſūt obedire v'itati
ſufficient' agnite/nec ſūt ꝑtinaces/igit' nec
excōicati/nec de ſciſmate rōnabilit' ſuſpe/
cti. Tota rō fūdat' in h̄ ꝙ nūq̄ſ fuit tā rōna/
bilis vehemēs cā dubitatōiſ/in aliq̄ ſciſma
te ſic̄ in iſto. Cui⁹ ſignū euidēs ē varietas
opinionū doctoꝝ/⁊ int' doctiſſimos/⁊ pro
batiſſimos ex vtraqꝫ ꝑte/q̄n etiā ſuppletis
eis q̄ facti ſūt ꝯceſſis/adhuc reſtarēt q̄ōnes
iuris ad vtrūlibet diſputabiles/q̄ oīa incer
titudinē rōabilē generāt in h̄ ſciſmate/⁊ ab
erroꝛe ꝑnicioſo plures excuſant. Pōt igit'
illud dici rōnabilit' dubitabile qd̄ p̄limi et
maxīe ſapiētes dubitabile reputāt ⁊ ꝓdicāt
Rō q̄rte ꝯcluſiōis colligit' ex p̄cedēti/⁊ ꝑ
ſimile de adoꝛatōe hoſtie i altari/dū occur/
rit aliq̄ dubitatio/ꝙ pbr̄ celebrās nō cōple
uerit oīa rite ad ꝯſecratiōē req̄ſita/ſuffic̄ ei
adoꝛare ſub ꝯditiōe iplicita/imo ſꝑ d3 ſub/
iūgi ꝯditio iplicita iſta vie3 vel ſimil'. ſi oīa
rite facta ſint ſ'm inſtitutionē xp̄i ⁊ eccleſie
Cur igit' in caſu p̄ſentis ſciſmatis. tam du
bio ⁊ qd̄ non tā ꝓprie tangit ſtatū ſalutis ⁊
⁊ fidei. non poterit aut debebit apponi cō/
ditio iſta vel ꝯſimilis/ſi talis fuerit cano/
nice electus/⁊ conſecratus/⁊ non ſit hereti
cus/aut ſciſmatice depꝛauatus. Ratio
quinte concluſionis manifeſta eſt aduertē
ti/quoniā neqꝫ ſciſma/neqꝫ hereſes/neqꝫ

aliud quodcũqꝫ vitium/obſtat in miniſtro
quin ſacramentoꝝ collatio habeat ſuam
efficaciã/dũmodo ꝯferentes intẽdãt id fa⸗
cere/qḋ xp̃s ⁊ ecclia inſtituerũt/⁊ recipiens
illud recipere(ſic rõabiliter pſumi debet de
omnibꝫ. Rõ ſexte ꝯcluſionis manifeſtat̃
ex pcedentibꝫ. qm̃ nihil debet rõnabiliter a
talibus ipedire excõicatio lata/ſi nõ aſſit ꝑ
tinacia. Nũqꝫ excõicatio intẽdit̃ ferri niſi i
ꝑtinaces/q̃ nõ ſunt parati audire eccliam.
Alioquin fruſtra ferret̃ excõicatio:imo dã⸗
nabiliter/⁊ in eccleſie deſtructionẽ. Nõ aũt
data eſt ptãs miſtris ecclie q̇buſlibꝫ ad de⸗
ſtructõꝫ/ſꝫ ad edificatiõꝫ ſm̃ aplm̃:queãd
modũ medicina dat̃ ꝑut ꝯferre poſſit ſani⸗
tati. ⁊ ſanitas rõni. Sic finis excõicatiõis
ẽ ſubditoꝝ emẽdatio/q̃ ſi clare ꝑ excõicatõꝫ
videat̃. aut videri debeat/nõ ſequi emẽda⸗
tio. vel fruct⁹ dãnabilis i oppoſito ꝯferri vi
deat̃ ſm̃ Aug. in ꝑabola de zizaniis Mat.
xiii. cũ ibidẽ notat̃. Ruſus iſta ꝯcluſio
apte trahit̃ ex tertia ⁊ q̃rta ꝯcluſionibꝫ. Si
ẽi multi ex vtraqꝫ ꝑte ſũt in ſtatu ſalutis/⁊ ñ
ꝑtinaces/imo pati ſtare ⁊ moꝛi in veritate
agnita ſufficiẽter/aut q̃ ſub ꝯditione etiam
falſe ꝑti aſſentiũt:q̃ ꝯditio ẽt eoſdẽ ab erro⸗
re dãnabili reddit excuſatos ꝯſtat ꝙ tales
nõ debuerũt nec potuerũt rõabilit̃ excõica
ri:⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns nec eoꝝ cõicationẽ ꝓhibem⁹
Si dicat̃ ꝙ ẽt excõicatio iiuſte lata timẽ
da ẽ. Hec ꝓpoſitio male intelligit̃ a pleriſqꝫ
⁊ ſcrupulos varios ⁊ ꝑiculoſos igerit. Tñ
q̃ſtũ ad pñs ſufficit rñdet̃/ꝙ ſi latoꝛ nõ re⸗
putet̃ iudex. eadẽ executõe q̃ h̃ fit/ꝑt ꝯſeq̃n
ter excõicatio nõ tenere. Et qꝛ multi tenen
tes vnã ꝑtẽ dñt rõabiliter tenere ꝙ alii ſint
in ſtatu ſalutis nõ ꝑtinaces. ⁊ pati ſtare iu⸗
ri agnito. imo q̇ foꝛte ſuo pape aſſentiũt ſꝫ
ꝯditione. pñt ex h̃ cõicationẽ eis impende
re. Non eñi debẽt ſuo pape tale crimẽ ipo⸗
nere qꝛ voluit hoĩes nõ ꝑtinaces excõicare
vel eos q̃ tenent antipapã/ſub conditione
tamẽ/rõnabiliter appoſita:ſi ⁊ inq̃ſtũ fue⸗
rit rite electus/⁊ non aliter/a cõione eccle⸗
ſiaſtica canonica ſegregare. Ratio ſepti
z me concluſionis eſt qꝛ ſtat aliquẽ vere ꝑti
aſſentientẽ/⁊ pertinacẽ eẽ/ꝙ vel ꝓpter q̃ſtũ
vel ꝓpter vanã gloꝛiã vel aliã cauſam/non
habet animũ paratũ ad obediendũ verita⸗
ti agnite:ſi ꝑ eccleſiã vel aliter repirent̃ eun⸗
dem errare/vl̃ etiã dũ in tãto dubio inuolu
to ꝓ ſua aſſertõne ſuſtinẽda/ſeparet ſe a mẽ
bꝛis veris ⁊ viuis ipius eccle. Caſus ſunt

multi de ꝑte oppoſita/vt dictũ eſt. Non eſt
eñi ſciſma tm̃ in ſeꝑatione mẽbꝛoꝝ a capi⸗
te/ſed etiã in ſeꝑatione ꝑtinaci membꝛoꝛũ
ab inuicẽ. Ex quo conſequenter habetur
ꝙ temerariũ ⁊ periculoſum eſt pertinaciter
vnã ꝑtem/vel alterã impugnare/⁊ ab eiuſ⸗
dem cõione eam deteſtando declinare. Al
tera pars ꝯcluſionis patet ex tertia ꝯcluſio
ne. Ratio octaue cõcluſionis perſpicua
eſt ex pꝛecedentibꝫ/qm̃ vbi radix ⁊ oꝛigo ta
lis. vel ṗncipalis ipius ſciſmatis cõſiſtit/
ibi eradicatio fieri debet/aut antidotũ ſu⸗
mi ꝑ vnitatis adeptione. Ipſi eñi ſunt qui
peccauerũt/alii aũt q̇ oues ſunt/q̇d merue
rũt. Ipſi ſunt ꝓpter quos tempeſtas oꝛta ẽ
in mari. Dederũt deniqꝫ/⁊ dãt ſcandalũ/ꝓ
pter quod ad illud remouendũ de neceſſi⸗
tate ſalutis obligant̃. Non negandũ tamẽ
eſt ꝙ quilibet ꝓ parte ſua obligatur ſm̃ do⸗
nũ a deo ſibi pꝛeſtitum querere que ad pa⸗
cem ſunt/hic oꝛando/ille monendo/alter
docendo. Vltima pars ꝙ non expedit vnã
partem generaliter vitare alteram/⁊ facere
ſciſſuram in ṗncipalioꝛibꝫ actibus religio⸗
nis chꝛiſtiane/⁊ fraternã caritatẽ violare/
patet ex pꝛecedentibꝫ/⁊ ṗncipaliter ex qui⸗
ta cõcluſione ⁊ ſexta. Verum eſt enim ꝙ
ſingularitas in opinõne ꝓpꝛia contũaciter
alios condemnans/incomparabiliter vi⸗
detur eſſe periculoſioꝛ ⁊ deterioꝛ/q̃ꝫ cõmu⸗
nicatio fraternalis per caritatẽꝫ/que eſt cõ
pago membꝛoꝛum eccleſie/ſub intentione
ſemper recta/⁊ firma de obediendo eccleſie
Etenim qui aliter agit pꝛo incerto vero/il⸗
le ſe exponit certe violationi fraterne carita
tis. Nec opoꝛtet allegare iura ſuper pe⸗
riculis ⁊ maledictionibꝫ eoꝛum/qui nõ o⸗
bediunt pꝛeceptis ⁊ inſtitutionibus ſum⸗
mi pontificis ⁊ ſententiis. Habet enim lo⸗
cum talium allegatio/apud illos qui nulla
poſſunt rationabili cauſa excuſari/quin ſci
ant vel ſcire debeant/talem vel talem eẽ ſu⸗
um ſuperioꝛem. Si vero eſt ignoꝛantia ꝓ
babilis/ſicut eſt in pꝛeſenti ſciſmate/apud
multos de vtraqꝫ obedientia/⁊ apud neu⸗
tros/non reputantur talibus ſententiis al⸗
ligati. Ex omnibus pꝛedictis videntur
poſſe elici quedam documenta. Primuꝫ
eſt quod in pꝛeſenti ſciſmate poteſt apud
plurimos applicari ratiõabiliter documẽ⸗
tum Ambꝛoſii ad Auguſtinũ de ieiunãdo
vl̃ ñ ieiunãdo ſabbata/ſm̃ diuerſitatẽ tẽpo
rũ locoꝛum/⁊ perſonarum. Poteſt ſine

periculo ſciſmatis aut dãnationis/ nũc illi
nũc iſti/ modis iſtis obedire. ⁊ nũc cũ iſtis
nũc cum alijs cõione ꝑſtare. Et h̃ totũ dici
tur ꝓpter ꝓbabilẽ ignorãtiã iuris iſtius/ vel
illius ptis. Et ſuppoſito ꝙ ab initio ſciſ
matis forte tentanda fuiſſet alia via/ ad ſci
endũ ſi ꝑ excõicatiões/ aut ꝑ̃dicationes/ vl'
aliter/ oẽs ad vnã obedientiã trahi potuiſ⸗
ſent. Attamẽ cognito ꝑ experientiã/ ꝙ talia
nihil ꝓficerent/ imo nocuerũt/ ꝙ de die in
diẽ maior inuolutio ſequit̃/ videt̃ faciendũ
vt dictũ eſt. Secundũ documẽtũ ꝙ in
ter oẽs eiuſdẽ obediẽtie/ expedit adherere
ſentẽtijs latis a ſuo ſupiore credito/ alioq̃n
non eẽt vinculũ caritatis. Tertiũ docu
mentũ eſt de caſib⁹ reſeruatis pape/ de diſ⸗
penſatõnib⁹/ ⁊ alijs in foro conſcientie/ vel
publico/ pñt hoĩes ſm credulitatẽ ſue ptis
⁊ ſeipſos q̃etare ꝑ facto tenendo id qđ coꝝ
ſupior credit⁹ fecerit. Neutrales aũt videt̃
habere ſufficientẽ recurſum ad ordinarios
apud q̃s ſm coꝝ opinionẽ cõiter loq̃ndo/
eſt ptãs deuoluta. ℣. Fac pacẽ xp̃e de q̃ tra⸗
ctatul⁹ iſte Diſputat atq; pia mediatrix eſto
maria. Paſtor ⁊ eccl'ie de⁹ en grex nẽ balat
ad te. Ergo cã tui/ nẽ miſerere ſui . Finit.

7 Tractatuſ qui aſcri

bit̃ Johĩ de Gerſonno. Qualis fuerit ſtat⁹
eccl'ie in veteri/ ⁊ nouo teſtamẽto. ⁊ q̃liter ec
cleſia fuerit erecta tꝑib⁹ ꝑ̃dictiſ/ ⁊ q̃t ſciſma
ta/ ⁊ q̃t intruſiones fuerũt in eccl'a romana
⁊ q̃liter in ſciſmatib⁹ ꝑ̃teritꝭ fuerit actũ/ ſm
veras chronicas.

POſtq̃ ſupior ſtat⁹ ⁊ effectus pre
ſentis ſciſmatis/ ac acta ⁊ agen⸗
da in vniuerſali eccl'ia/ ⁊ ſpẽalit̃
in roma/ ſm veros ꝓphetas/ di⸗
geſta ⁊ notata ſunt. Pro pleniori noticia ꝑ̃
dictoꝝ acuit̃ ſtil⁹/ vt ſm veras cronicas et
approbatas. ⁊ ſpecialiter antiſtitis noſtri
reuerendi archiepi Euſontini veriſſimi an
tiq̃tatũ relatoris/ ⁊ fris Ptholomei de luca
venerabilis croniſte/ ſtatus ⁊ acta ꝑ̃terita i
dicta eccl'ia lucidi⁹ cognoſcant̃/ ⁊ ſciant̃ a le
ctoribus. Inuenim⁹ eni ego/ Theoforus
⁊ ſocius me⁹ cariſſim⁹ frater Euſebius/ in
predictis/ ⁊ alijs cronicis/ vt infra dr/ fideli
ter referendo q̃ Euſontinus ⁊ Ptholome⁹
geſta ⁊ acta romane eccleſie denotarunt/ a
natiuitate xp̃i vſq; ad annũ dñi. M.ccc.x⸗
vi. a quo tꝑe citra nullũ ſciſma fuit in eccle⸗
ſia dei/ vſq; ad iſtud nouiſſimũ temp⁹. Pe⸗
tri de luna/ ⁊ angeli carorio. Ex quarum
cronicaꝝ lectione clare reꝑim⁹/ ꝙ eccleſia
tam in veteri teſtamento/ q̃ȝ in nouo/ exigẽ
tib⁹ peccatis/ ⁊ malicia ſathane. multas tri
bulationes paſſa eſt. Tamen ab omni tri⸗
bulatione ipam ſemꝑ deus liberauit/ cũ ip
ſi hũiliter ⁊ cõtrito corde ad deũ ꝯuerſi ſũt
veniã petentes ⁊ maiorẽ quietẽ. Aliq̃ĩ no.
teſt. habuit eccleſia dei a deſtructione fride
rici imꝑatoris ſecũdi/ vſq; ad tꝑa bone me
morie dñi Greg. pape. xi. q̃ quies ⁊ abun⸗
dantia diuitiaꝝ/ reduxerunt eccleſiã in pec
cata/ ⁊ vitia/ ꝓpter que eccleſia patitur pre⸗
ſens ſciſma/ ⁊ multa diſcrimina/ ⁊ maiora
patiet̃. In veteri aũt teſtamẽto eccl'ia mł
tas tribulationes paſſa eſt. Primo decem
plagas dũ fuit in terra egypti. Item in tꝑe
habite poſſeſſiõis terre ꝓmiſſiõis/ vſq; ad
templi edificationẽ. xi. ꝑſecutiões paſſa eſt
eccleſia. Item poſt templi edificationẽ ſu⸗
ſcitauit duriſſimã iacturam ⁊ ſciſma/ qđ fu
it int̃ roboã ⁊ ieroboã. Itẽ ſuſcitauit trãſ
migrationẽ totius ſacerdotij/ ⁊ deſtructio⸗
nem tẽpli in babiloniã per patrẽ nabucho
donoſor. Item paſſa eſt tꝑe nabuchodo⸗
noſor/ quo tempꝑe multi fuerũt pſeudo pon
tifices maximi/ ⁊ ſciſmata/ clerus magnam
ꝑſecutionẽ paſſus/ ⁊ fuit vltima in veteri te
ſtamento. Cui ꝑſecutioni preſens/ ⁊ perſe
cutio Friderici tertij/ ⁊ magni vltimi anti⸗
chriſti futuri/ ſimiles erunt ſcđm abbatem
ioachim libro de vltimis tribulationibus

In nouo autem teſtamento eccleſia eti⸗
am varias ⁊ diuerſas perſecutiones paſſa
eſt/ exigentibus peccatꝭ/ ⁊ opere nature hu⸗
mane hoſtis. In primitiua enim eccle⸗
ſia ſummi pontifices apoſtoli/ prelati/ ⁊ ali
us clerus/ opprobria damna ⁊ iniurias et
mortis diuerſa martyria paſſi ſunt. Itẽ
ceſſantibus martyrijs/ ⁊ creſcente dicta ec⸗
cleſia/ a conſtantino magno/ ⁊ ab alijs pri⸗
cipibus/ a populo chriſtiano/ inceperunt
hereſes menandri/ primi heretici Arrij/ et
aliorum hereticoꝝ/ maxima ſcandala ge
nerantes in eccleſia dei. Poſtq̃ȝ autem
in eccleſia multiplicata ſunt dominia in tẽ
poralibus ⁊ ſpiritualibus/ inceperunt in⸗
truſiones ⁊ ſciſmata in romana eccleſia/ ꝓ⸗
pter que dominia ⁊ poteſtates/ continue
fuerunt odia ⁊ rancores/ inter ſummos põ
tifices/ imperatores romanos/ ⁊ dominos
temporales. Que ſciſmata fuerunt viginti
cum preſenti ⁊ intruſiones q̃dragintaunũ

Quoꝝ primū ſciſma incepit anno natiui-
tatis dñi.ccxliiij.inter primū Corneliū
⁊ Nouacianū. Secundū ſciſma fuit an
no.ccc.liij.inter liberiū ⁊ felicē. Tertiū
anno.ccc.lxxiiij.int̄ Damaſum ꝓmū ⁊ Vr
ſinū. Quartum ſciſma fuit anno.ccc.xx-
xvij.inter Bonifacium primum ⁊ Eulali-
um preſbyterum. Quintum anno dñi
xvi.inter Simachū primū ⁊ Laurentiū
Sextū anno do.ccxxiij.inter Bonifa-
ciū ⁊ Dioſcoꝝ. Septimū dccxliij.inter
Stephanū tertiū ſanctū viꝝ ⁊ Cōſtanti
nū.ij.qd̓ ſciſma ſi bñ videat̄ q̄ſi ꝑ oia ſimil̓e
eſt inſtāti ſciſmati ⁊ plꝰ aſſilat̄ p̄nti ſciſmati
q̄ȝ alia p̄terita. Octauū ſciſma fuit anno
dcccxlviij.int̄ Eugeniū ſcd̓m ⁊ Siſimum
Nonū fuit dccccxxx.int̄ Leonē q̄ntū ⁊ xpo
foꝝ pbr̄m. Decimū fuit āno dcccclxiij.int̄
Johē ſcd̓m nobilē romanū ⁊ Leonē octa
uū.xi.fuit dcccclxxiiij.int̄ Gregoriū q̄ntum
⁊ Johēm ep̄m placētinū.xij.dccccxcix.in-
ter Bñdictū nonū ⁊ leonē p̄dictū.xiij.M
xxxvi.tp̄e benedicti octaui.q̄ a romanis eij
cit̄ ⁊ alius intrudit̄ poſtea Bñdictus reſti-
tuit̄.xiiij.ſciſma fuit āno M lij.tp̄e Bñdi-
dicti q̄ cum iā ſediſſet multis ānis alij q̄ȝ ſūt
electi expulſo Benedicto.xv.fuit M lxxvi
ij.int̄ Alexādꝝ ſcd̓m ⁊ Kodulſū ep̄m p̄mē
ſem. Decimūſextū fuit M.lxxxv.int̄ Gre
goriū ⁊ ep̄m p̄menſ̄.xvij ſciſma fuit M c.i
ter paſcalē.ij.⁊ tres p̄latos q̄ nomē ⁊ offm̄
occupauerūt fauore heretici imp̄atoris.xv
iij.fuit M.c.xi.inter gelaſiū ſcd̓m ⁊ bito-
dinū hiſpanū.xix.fuit M.c.xxxi.inter in-
nocentiū ſcd̓m ⁊ petrū leonis.xx.āno M.
c.xlix.inter Alexandꝝ tertiū ⁊ q̄tuor ſciſma
ticos.xxi.ſciſma fuit tēp̄e Ludouici de ba-
uaria q̄ Ludouicus veniente ⁊ regnāte io-
hanne.xx.q̄ iohēs aſſumptꝰ fuit ad papa-
tum Anno dñi.M cccxix.fecit fieri antipa
pam fratrem Petrū de carbario ordis mi-
norum a quo coronā imperij recepit. Ta
men facta dictorum antipape ⁊ antiīmpa-
toris annullata ſunt infra annos. Vice
ſimūſc̄undū ſciſma preſens eſt ⁊ melius co
loratū aliquo alio ⁊ ꝓbeatū a ſpūſancto ꝓ
punitōe cleri ⁊ reformatōe ecc̄ie. Circa q̄ꝝ
itruſionē ſciſmatū ꝯfictōꝝ ꝓceſſuū ordina-
tionē ablationē ⁊ finē ex ſiore ſupradicto
rum notū eſt. Et pōt notari ſingulariter
q̄ oia ⁊ ſingula ſciſmata ⁊ intruſiones pre-
dicta ꝯficta fota ⁊ nutrita ſp̄ fuerūt ope in-
genio ⁊ inuidia peſſimoꝝ ſacerdotū ⁊ cleri

dei.ſibi ſemꝑ fauentibꝰ ⁊ auxiliantibus im
peratoribus ⁊ populo romano excepto ka
rolo magno.⁊ tribus Ottonibꝰ primis de
ſaxonia qui eccleſiā multū afflictā ſemꝑ ere
xerūt. Itē notamꝰ q̄ in omni ſciſmate ſp̄
ille vicit ⁊ obtinuit qui habuit ius ſiue pri
mo ſiue ſecūdo electꝰ fuiſſet. Et ſp̄ antipa-
pis ⁊ ſeq̄cibus male ſucceſſit. Itē in om
ni ſciſmate iſte papa viſus eſt habere ius ⁊
obtinuit q̄ electꝰ fuit a maiori parte electo-
rū ⁊ habentiū vocē in electionē papatꝰ.
Itē notamus q̄ de cōuerſione magni Cō
ſtātini circa ⁊ poſtq̄ȝ roma ⁊ maxima p̄s fi-
dem chriſti agnouit q̄ imperatores roma-
ni vel populus romanus.xxv.veros ſum-
mos pontifices expulerunt de roma ⁊ ipos
diuerſis penitētijs afflixerūt iniuſte. Quo
rum ſummorū pontificū nomina ſunt hec
Julius ꝓmus.ſimachus. Siluerius ꝓmꝰ
Vigilius ꝓmus. Martinus ꝓmus. Leo
tertius. Eugenius ſcd̓s. Johēs octauus.
Leo q̄ntus vel ſextus. Johēs decimꝰ. Be
nedictus octauꝰ. Johēs decimuſquartus.
Johēs decimuſſextus. Gregorius q̄ntus.
Bñdictus nonus. Gregorius ſeptimus.
Victor tertius. Paſcalis ſcd̓s. Alexander
tertius. Bonifacius ſextus. Item nota-
tum fuit q̄ reges frācie qui ꝓ tempore fue-
runt nunq̄ȝ in aliquo dictorū ſciſmatū ad-
heſerunt ſciſmatico.ſed ſemper veris ponti
ficibus.imo qd̓ plus eſt reges francie octo
ſummos pontifices de ſede expulſos po-
ſuerunt ⁊ reduxerunt in romam in ſedem ꝓ
priam/quorum ſummoꝝ pontificum ſunt
hec nomina. Vigilius vel Eugeniꝰ Leo
Zacharias. Stephanuſ. Calixtus. Inno
centius. Alexander tertius ⁊ Paſchalis
Item ſingulariter notatum eſt q̄ quando-
cunq̄ȝ eccleſia in ſciſmate vel alio modo va
cillauit ſemper eccleſia erecta fuit per aliq̄s
principes ſeculares vt per karolū magnū
Ottones de ſaxonia. Reges francie cōmu
ne piſis ſeu Piſanos ⁊ diuerſos alios. Nū
q̄ȝ enim eccleſia relapſa vel vacillans ſuis
operibus vel viribus ſe erexit. Item
ſingulariter eſt notatum q̄ nūq̄ȝ in ſciſma-
te per eccleſiam concilium generale fuit vo
catum. Sed illi qui fuerunt in ſciſmatibꝰ
veri pontifices vocauerunt concilia parti
cularia in diuerſis locis prout videbatur
ſibi expedire Tamen non reperio aliqd̓
ſciſma ſine concilio aliquo fuiſſe ablatum
Item reperio q̄ tempore Gregorij ſexti et-

Clementis .ij. quo tempe erat ſciſma in ec/
cleſia qñ Henric⁹ ipator ↄuocauit ⁊ ↄgre/
gauit ↄciliū generale nō vocatis papa nec
cardinalib⁊ q̄ erāt diſcordes. Et qđ ibi or/
dinatū fuit valuit ⁊ ſuatū fuit in eccl'a non
obſtāte abſentia pape ⁊ cardinaliū. Itē
notatū eſt ꝙ aliqui in ſede aplica ⁊ tenētes
pacē iuſte ſuis tpibus regnauerūt ſine ſciſ/
mate quoꝝ nomia ſunt hec Johes .x. Jo.
xvij. Silueſter .ij. Damaſus/⁊ Victor .ij.
Item notandū eſt ꝙ Leo papa .iiij. dubi/
tās ne ei⁹ electio eēt bona renūciauit papa
tui. tñ Cardinales vidētes eius bonitatē
reelegerūt ipm. Et idem ↄtigit Honorio .ij
natione bonoñ. Sciſmata ſupradicta
fideliter extracta ſunt a ſupradictis chroni
cis que patent omnibus volentib⁊ eas au/
dire. Finit.

Incipit tractatus

eiuſdē Joh. Gerſon de vnitate eccl'iaſtica

A Vnitatis eccl'iaſtice tractatori/
bus/vn⁹ ex zelatorib⁊ eiuſdē
pacis viā felicit' inuenire. Et
ſi alligatū corp⁹ vinculis oc/
cupationū/teneat' ne pgat ad
ſacrū Conciliū Piſis deo auſpice celebrā/
dū/nihilomin⁹ vbū dei/ſic̄ dic̄ apl's nō eſt
alligatū. Proptea decreuit ſpūs pmptus/
⁊ pacis auidiſſim⁹. vbū aliqđ dei litterulis
inſertū q̄quauerſū ſpargere/q̄ infirma ne/
q̄t ire caro. Non quidē ad determinandū.
abſit hec temeritas. ſed ad examinandum.
⁊ dandū ſapientib⁊ occaſionē:⁊ offerendū
in tabnaculo dei cū hominib⁊/ id quod ex
talēto q̄liſcꝫ ſcientie cōmiſſum eſt.

Vnitas q̄ppe eccl'iaſtica. ad vnum
certū xpi vicariū/ſtantib⁊ terminis
in q̄b⁊ eſt eccleſia. Anno dñi. Mcc
ccl. xxix. Januarij nō eſt retardāda pp' al/
legationes quaſdā ex iurib⁊ poſitiuis/ſum
ptas ↄtra celebrationē ↄcilij generalis:aut
viā ceſſionis. vt ꝙ cōciliū nō pōt celebrari
ſine auctoritate pape. Qꝫ ſpoliatus añ oia
debet reſtitui. Qꝫ recuſandi ſunt tanq̄ ini/
mici q̄ ſubtraxerūt ſe ab obediētia. Et alle
gari pōt iuſtus metus. Qꝫ pape nemo dice
re pōt. cur ita facis. pſertim ſi nō ſit expſſe er
rans ↄtra articulos fidei/cū a nemine vale
at iudicari/⁊ nemini ſit ſubiect⁹: nec poſſit
effici ſciſmatic⁹. Qꝫ piculoſum eſt paſtori
deſerere gregē ſuū cedendo. Rurſus ꝙ qui
libet fecit debitū ſuū p eccl'iaſtica vnione:
nec eſt in culpa. Deniq̄ ꝙ inquirendū eſt
de iuſticia vere ptis. ſine cui⁹ cognitōne/n̄
pñt hi qui errauerūt penitere:⁊ ſiqua ſunt
ſilia. Ponunt' igit' aduerſus iſta ↄſideratō
nes. xij. generales/quoꝝ explicatio ſpēalis
ſufficiet ſtudioſis iſta reuellere.

Cōſideratio prima

Vnitas eccie generalis/ſic̄ impedi/
ta eſt p diuiſiones filioꝝ ſuoꝝ/tan
q̄ mēbroꝝ putreſcentiū/⁊ ↄtra de
um peccātiū/nā pctā nr̄a iuxta vbū pphicū
diuiſerūt int' nos ⁊ deū. Sic p vnionē op/
poſitā/ſcꝫ p recōciliationē cuiſlibet ad deū
corrigendo prauos mores. hūiliando ſe/⁊
orando rurſus debet hec vnitas impetrari
Alioq̄n manēte cā ſciſmatis/qualis de ſua
ceſſatione poterit ſpes hri: niſi tm̄ in pura
grā dñi nr̄i Jeſu xpi/q̄ immeritis/⁊ ingra/
tis/ↄferre ſolet magna/nihilomin⁹ coadiu
tores ei⁹ eſſe nos optet. nūc pcipue/qñ pa/
cis inimic⁹ ſeuiet acri⁹/q̄to redit⁹ pac p/
pinq̄or appet/imittet qñ ſi poterit/validiſ/
ſimū ad ↄtinuationē ſciſmatis impedimē/
tū/diuiſiones ſcilicet int' eos/ q̄ pſecuturi
ſunt vnionē/miniſterio ſuperbie/cupidita
tis/aut inuidie.

Conſideratiō ſecū/da contra primam allegationem.

Vnitas eccie eēntialis ſp manet ad
xpm ſponſū ſuū. Nam caput eccie B
xps in q̄ ſum⁹ oms vnū ſm aplm.
Et ſi nō h⁊ vicariū. dū. ſ. mortu⁹ eſt/corpa/
liter vel ciuiliter: vel q̄ nō eſt pbabiliter ex
pectandū ꝙ vnq̄ ſibi vel ſucceſſorib⁊ ſuis
obediētia pſtet' a xpianis: tūc ecl'ia tā diui
no/q̄ naturali iure/cui nullum obuiat ius
poſitiuū rite itellectū/pt ad pcurādū ſibi vi
cariū vnū ⁊ certū/ſemet ↄgregare ad ↄciliū
generale/repñtans eā. ⁊ h̄ n̄ ſolū auctē dño
rū cardinaliū/ſꝫ ēt adiutorio ⁊ auxilio cui⁹
cūq̄ pncipis/vel alteri⁹ xpiani. Nō eni h⁊
corp⁹ eccie miſticū a xpo pfectiſſime ſtabili
tū/min⁹ ius/⁊ robur/ad pcuratōꝫ ſue vnio
nis/q̄ corp⁹ aliđ ciuile/miſticū/vel natura
le vez. Neq̄. n. ē de imediato ac imutabili
iure diuio/vel naturali/ꝙ eccia ſe nō poſſit
ↄgregare ⁊ vnire ⁊ ſine papa. aut ſine aliq̄
pticulari ſtatu vel collegio. vbi in caſu ca/
dere poteſt mors/vel error.

Cōſideratio tertia